

PROVEDBENI PROGRAM OPĆINE MRKOPALJ 2021. – 2025.

PROSINAC, 2021.

Provedbeni program Općine Mrkopalj za razdoblje 2021. - 2025.

KLASA: 972-04/22-01/01

URBROJ: 2112-05-02-22-1

Mrkopalj, 31.12.2021.

Općinski načelnik

Josip Brozović

Sadržaj

PREDGOVOR.....	5
1. UVOD	6
1.1. DJELOKRUG RADA	6
1.2. VIZIJA	7
1.3. MANDAT I MISIJA	7
1.4. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA UPRAVNIH TIJELA JLS	7
2. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA	9
2.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA	9
2.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	10
A) VODOOPSRKBA I ODVODNJA.....	10
B) OTPAD.....	10
C) PLINOOPSKRBA.....	12
D) JAVNA RASVJETA.....	12
E) TELEKOMUNIKACIJSKA INFRASTRUKTURA	12
2.3. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I DJELATNOSTI	13
A) JAVNI PROSTOR	13
B) SPORTSKO-REKREACIJSKA INFRASTRUKTURA.....	13
C) ODGOJ I OBRAZOVANJE	15
D) CIVILNO DRUŠTVO	15
2.4. SOCIJALNA SKRB I ZDRAVSTVO	17
2.5. KULTURNA BAŠTINA.....	18
2.6. PRIRODNA BAŠTINA	22
2.7. GOSPODARSTVO	23
A) TURIZAM.....	24
B) POLJOPRIVREDA	28
C) PODUZETNIŠTVO I OBRTNIŠTVO.....	32
3. POPIS PRIORITETA DJELOVANJA U PODRUČJU NADLEŽNOSTI SAMOUPRAVNE JEDINICE S OBRAZLOŽENJEM NJIHOVA ODABIRA.....	34
4. POPIS MJERA ZA PROVEDBU ODABRANIH POSEBNIH CILJEVA S KLJUČNIM AKTIVNOSTIMA I PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA REZULTATA.....	40
4.1. Mjere za razvoj konkurentnog gospodarstva temeljenog na turizmu visoke dodane vrijednosti	40
4.2. Mjere za zelenu i energetska tranziciju kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu.....	40
4.3. Mjere za unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj	42

4.4. Mjere za unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture.....	45
5. Doprinos mjera ciljevima UN-ovog Programa za održivi razvoj do 2030. godine	47
6. Okvir za praćenje i izvještavanje o provedbi Programa	50
Prilog 1. Terminski plan provedbe mjera i okvir za praćenje	51

PREDGOVOR

Prema Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17), tijela državne uprave prvi puta izrađuju i donose provedbene programe. Provedbeni programi jedinica lokalne samouprave su kratkoročni akti strateškog planiranja koji opisuju i osiguravaju postizanje ciljeva, ako je primjenjivo, iz srednjoročnog akta strateškog planiranja i poveznicu s proračunom jedinice lokalne samouprave. Stoga, u ovom provedbenom programu razrađene su mjere za provedbu ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine. Time se osigurava koherentnost čitavog sustava planiranja javnih politika na nacionalnoj razini.

Lokalni razvoj je jedno od najvažnijih pitanja u vršenju uloge lokalnih vlasti, jer građani u svojoj lokalnoj zajednici stvaraju uvjete za život, rad, zapošljavanje, stambenu izgradnju obrazovanje i zdravstvenu i socijalnu zaštitu. Jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) su u okviru svoje autonomije, ustanovljene Ustavom i Zakonom, odgovorne za lokalni, ekonomski i infrastrukturni razvoj.

Također, odgovorne su za prostorno planiranje i upravljanje prirodnim dobrima, bogatstvima u okviru svoje nadležnosti. Jedinice lokalne samouprave su, prema Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi, nosioci inicijative za ekonomski, infrastrukturni, kulturni i socijalni razvoj. Prema članku 4. točka 2. Europske povelje o lokalnoj samoupravi, lokalne vlasti u granicama zakona imaju puno diskreciono pravo “da provode svoje inicijative u vezi sa svim stvarima koje nisu isključene iz njihove nadležnosti, niti stavljene u nadležnost neke druge vlasti”.

Primjenom okvira strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH i jačanjem kapaciteta za planiranje i provedbu javnih politika omogućit će se uvjeti za koordinirano usmjeravanje resursa na ciljeve i mjere koje ostvaruju pozitivan društveni i gospodarski utjecaj na rast i zapošljavanje, u korist razvoja Općine Mrkopalj.

Sukladno tome, Općina Mrkopalj u razdoblju 2021. - 2025. svoje djelovanje usmjerit će na provedbu mjera u okviru četiri prioriteta:

- 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na znanju, inovacijama i naprednim tehnologijama**
- 2. Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu**
- 3. Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj**
- 4. Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture**

Učinkovitom provedbom mjera planiranih ovim Provedbenim programom Općina Mrkopalj će dati značajan doprinos ostvarenju ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine i Plana razvoja Primorsko-goranske županije 2022. – 2027. godine.

1. UVOD

1.1. DJELOKRUG RADA

Općina Mrkopalj u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje,
 - prostorno i urbanističko planiranje,
 - komunalno gospodarstvo,
 - brigu o djeci,
 - socijalnu skrb,
 - primarnu zdravstvenu zaštitu,
 - odgoj i osnovno obrazovanje,
 - kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
 - zaštitu potrošača,
 - zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
 - protupožarnu zaštitu i civilnu zaštitu,
 - promet na svom području,
- te
- ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Poslovi iz samoupravnog djelokruga detaljnije se utvrđuju odlukama Općinskog vijeća i Općinskog načelnika u skladu sa zakonom i Statutom. Općina može organizirati obavljanje pojedinih poslova zajednički s drugom jedinicom lokalne samouprave ili više jedinica lokalne samouprave, osnivanjem zajedničkog tijela, zajedničkog upravnog odjela ili službe, zajedničkog trgovačkog društva ili zajednički organizirati obavljanje pojedinih poslova u skladu s posebnim zakonom. Općinsko vijeće Općine Mrkopalj može posebnom odlukom pojedine poslove iz samoupravnog djelokruga Općine, čije je obavljanje od šireg interesa za građane na području više jedinica lokalne samouprave prenijeti na Primorsko-goransku županiju u skladu sa njezinim Statutom.

Odluku o obavljanju poslova na način opisan gore donosi Općinsko vijeće, temeljem koje se zaključuje sporazum o zajedničkom organiziranju poslova, kojim se uređuju međusobni odnosi u obavljanju zajedničkih poslova.

1.2. VIZIJA

Vizija predstavlja izraz dugoročnih ciljeva Općine Mrkopalj, odnosno željenog stanja u budućnosti. Kao takva, vizija je izraz težnji, a ne nužno činjenica, i predstavlja sliku onoga što želimo postati i ciljeve koje želimo ostvariti, te služi kao inspiracija i motivacija koja usmjerava djelovanje lokalne zajednice.

Uspješna vizija ima značajke realnosti i koherentnosti, kroz koju se jasno utvrđuju glavni strateški ciljevi i očekivani rezultati strategije. Sadrži težnje prema kojima bi se razvoj općine Mrkopalj u razdoblju od 2021. do 2025. godine trebao kretati. Predstavlja put usmjeren na poticanje gospodarstva, razvoj javne infrastrukture, zaštitu okoliša i razvoj ljudskih potencijala.

Vizija Općine Mrkopalj je definirana kroz višeslojni interaktivni pristup ovoj problematici, u čemu su sudjelovale sve ciljne skupine te je u konačnici vizija definirana kako slijedi:

Gospodarski i turistički razvijeno i prepoznatljivo odredište, bogate kulturne i prirodne baštine, sa socijalno osjetljivom i aktivnom zajednicom i visokim standardom kvalitete života, koje omogućava osobni i profesionalni rast i razvoj svakom svom mještaninu.

1.3. MANDAT I MISIJA

Misija Općine Mrkopalj je osigurati uvjete za održivi život na prostoru Općine težeći za stalnim poboljšanjem kako životnih uvjeta, tako i svih ostalih koji izravno ili neizravno utječu na kvalitetu života na ovom području. Misija općinske uprave Općine Mrkopalj je efikasno, pravodobno, transparentno i kvalitetno izvršavanje funkcija i zadataka sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, te ostaloj pravnoj regulativi koja regulira područje djelovanja. Općinska uprava nastojat će svojim djelovanjem uvijek biti u službi svojih građana te im omogućiti participiranje u odlučivanju, a odgovornim upravljanjem javnim dobrima i nadasve pravodobnim, objektivnim i transparentnim informiranjem i ostalim svojim aktivnostima raditi na unapređenju kvalitete života i rada te nastojati da Općina Mrkopalj postane poželjno mjesto za rad i život.

Ovaj Provedbeni program donosi se za razdoblje od 2021. do 2025. godine i vrijedi za mandatno razdoblje čelnika tijela.

1.4. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA UPRAVNIH TIJELA JLS

Tijela Općine Mrkopalj su Općinsko vijeće i Općinski načelnik.

Općinsko vijeće predstavničko je tijelo građana i tijelo lokalne samouprave, koje donosi akte u okviru prava i dužnosti Općine te obavlja i druge poslove u skladu sa Ustavom, zakonom i ovim Statutom. Općinsko vijeće ima 9 članova. Na sjednici Vijeća glasuje se javno, ako vijeće ne odluči da se o nekom pitanju glasuje tajno.

Općinsko vijeće donosi: - Statut Općine, - Poslovnik o radu, - odluku o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Općine, - proračun i odluku o izvršenju proračuna, - godišnje izvješće o izvršenju proračuna, - odluku o privremenom financiranju, - odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina te raspolaganju ostalom imovinom Općine čija pojedinačna vrijednost prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina odnosno raspolaganju ostalom imovinom. Ako je taj iznos manji od 70.000,00 kuna, odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, te raspolaganju ostalom imovinom za iznose preko 70.000,00 kuna. - odluku o promjeni granice Općine Mrkopalj, - uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih odjela i službi, - osniva javne ustanove, ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe, za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Općinu, - donosi odluke o potpisivanju sporazuma o suradnji s drugim jedinicama lokalne samouprave, u skladu sa općim aktom i zakonom, - raspisuje lokalni referendum, - bira i razrješava predsjednika i potpredsjednika Općinskog vijeća, - bira i razrješava predsjednika i članove radnih tijela Općinskog vijeća, - donosi odluku o kriterijima, načinu i postupku za dodjelu javnih priznanja i dodjeljuje javna priznanja, - imenuje i razrješava i druge osobe određene zakonom, ovim Statutom i posebnim odlukama Općinskog vijeća, - obavlja i druge poslove koji su mu stavljeni u djelokrug zakonom, drugim propisom ili ovim Statutom.

Poslovnikom vijeća detaljnije se uređuje način konstituiranja, sazivanja, rad i tijek sjednice te druga pitanja od značaja za rad Općinskog vijeća.

Radna tijela Općinskog vijeća su:

- Komisija za izbor i imenovanja,
- Mandatna komisija.

Općinsko vijeće može uz radna tijela osnovana ovim Statutom, osnivati i druga radna tijela radi proučavanja i razmatranja drugih pitanja iz djelokruga Općinskog vijeća, pripreme prijedloga odluka i drugih akata, davanja mišljenja i prijedloga u svezi pitanja koja su na dnevnom redu Općinskog vijeća.

Općinski načelnik zastupa Općinu i nositelj je izvršne vlasti Općine. Mandat općinskog načelnika traje četiri godine. Općinski načelnik je odgovoran za ustavnost i zakonitost obavljanja poslova koji su u njegovom djelokrugu i za ustavnost i zakonitost akata upravnih tijela Općine..

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine Mrkopalj, utvrđenih zakonom i ovim Statutom te obavljanje poslova državne uprave koji su zakonom prenijeti na Općinu ustrojava se **Jedinstveni upravni odjel Općine Mrkopalj**. Ustrojstvo i djelokrug upravnog tijela Općine uređuje se posebnom odlukom Općinskog vijeća. Jedinstvenim upravnim odjelom upravlja pročelnik kojeg na temelju javnog natječaja imenuje općinski načelnik. Jedinstveni upravni odjel u oblastima za koje je ustrojen i u okviru djelokruga utvrđenog posebnom odlukom, neposredno izvršava i nadziru provođenje općih i pojedinačnih akata tijela Općine te

u slučaju neprovođenja općeg akta poduzima propisane mjere. Jedinostveni upravni odjel Općine samostalan je u okviru svog djelokruga, a za zakonito i pravovremeno obavljanje poslova iz svoje nadležnosti odgovoran je Općinskom načelniku.

2. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

Za ocjenu stanja razvoja korišteni su i relevantni pokazatelji prikupljeni od mjerodavnih institucija i ustanova (DZS, HGK, HZZ, HOK). Na temelju analize, odnosno pregleda stanja, identificirani su trendovi i razvojni problemi Općine Mrkopalj u navedenim područjima. Aktivnim sudjelovanjem dionika temeljenim na partnerskom pristupu postupno su se izdvajale unutarnje snage i slabosti te vanjske prilike i prijetnje koje imaju značajan utjecaj na razvoj Općine. SWOT analiza ilustrirala je snage i slabosti povezane s resursima i rezultatima analize stanja te prilike i prijetnje povezane s vanjskim utjecajem okruženja.

2.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Okosnicu cestovnog prometnog sustava općine Mrkopalj čini državna cesta D 32 (granični prijelaz Prezid – Delnice – Mrkopalj – Jezerane) koja se u čvoru Lučice spaja na međunarodni primarni pravac Podunavlje – Jadran (Vb europski prometni koridor) - državnu cestu D 3 (Rijeka – Zagreb). Županijska cesta T 5069 povezuje Mrkopalj i Ravnu Goru. Kroz područje Općine prolazi dionica županijske ceste T 5068 (D32 – Vrata – Fužine – Križišće). Od razvrstanih prometnica na području Općine nalazi se još samo lokalne ceste L 58060 (Sunger – Brestova Draga) i L 58061 (T 5069 – Begovo Razdolje). Državna cesta D 32 ima funkciju glavne naseljske ceste u naseljima Sunger, Mrkopalj, Tuk Mrkopaljski i Tuk Vojni.

Općina vodi brigu o održavanju lokalnih nerazvrstanih cesta u skladu sa svojim proračunskim mogućnostima. Sredstva su uglavnom nedostatna pa se često obraćaju za pomoć državi, odnosno nadležnim ministarstvima. Nažalost, veliki problem su i jake i duge goranske zime te veliki novac odlazi na zimsko održavanje cesta, a malo preostaje za nužne sanacije i rekonstrukcije.

Poseban značaj za ovo područje ima da je ono smješteno uz Karolinšku cestu koja od 1726. povezuje Bakar, Jelenje, Fužine, Sunger, Mrkopalj, Ravnu Goru, Vrbovsko i Karlovac, te uz asfaltirane ceste do Begovog Razdolja, Brestove Drage i Tuka, a u neposrednoj blizini, na području općine Lokve je i željeznička pruga Rijeka-Zagreb.

Od Begovog Razdolja prolazi makadamska, dijelom šumska cesta prema južnoj strani podnožja Bjelolasice do Jasenka u kojem se jedan krak odvaja prema Vrelu i Bjelolasici na sjevernu stranu i drugi krak prema jugu na Jezerane i Senj. Osim toga, od Begovog Razdolja odvaja se jedan krak na sjever prema Vrelu i Bjelolasici i drugi krak prema Ravnoj Gori. Tuk je spojen preko Matić poljane s Jančaricom na krak s južne strane Bjelolasice. Brestova Draga spojena je makadamskom cestom preko brda Slavice na Vrata.

Očekuju se i radovi na izgradnji pristupne ceste do Poslovnoj zoni, rekonstrukciji cesta u vikend-naseljima Lugarska i Kolarska, a nastavlja se, u suradnji sa Županijskom upravom za ceste, rekonstrukcije ulice Stari kraj i to od središta mjesta prema crkvi.

Nadalje, što se tiče zračnog prometa, Planom prostornog uređenja Općine Mrkopalj predviđeno je uređenje triju površina za helidrome:

- u Mrkoplju - uz Biatlonski centar „Zagmajna” i skijalište Čelimbaša, na mjestu postojećeg šumskog kamenoloma koji se određuje za sanaciju,
- u Begovom Razdolju, na području Mlačice - uz turističko-ugostiteljsku zonu i sportsko-rekreacijsko područje „Tri poljane“;
- na području Plana - u parku prirode Bjelolasica, na prostoru postojećih šumskog kamenoloma koji se određuje za sanaciju.

2.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

A) VODOOPSRKBA I ODVODNJA

Aglomeracija Mrkopalj obuhvaća naselja Mrkopalj i Sunger, a vodoopskrbni sustav općine Mrkopalj obuhvaća naselja Mrkopalj, Sunger, Brestova Draga, Tuk, i Begovo Razdoblje. Radovi na sustavu odvodnje aglomeracije Mrkopalj uključuju izgradnju oko 5,561 km kolektora i 3 crpne stanice (CS) u naselju Mrkopalj i izgradnju oko 0,305 km kolektora u naselju Sunger. Radovi na vodoopskrbnom sustavu općine Mrkopalj uključuju sanaciju magistralno-opskrbnog cjevovoda od CS "Tuk" - Begovo Razdolje (vodoopskrba naselja Begovo Razdolje) u duljini oko 1.975 m, sanaciju magistralno-opskrbnog vodovodnog cjevovoda Mrkopalj - Tuk (vodoopskrba naselja Tuk) u duljini oko 5.200 m, rekonstrukciju vodosprema (VS) Presika, Tuk i Begovo Razdolje te rekonstrukciju crpnih stanica (CS) Tuk i Gornji Tuk. U sklopu radova planirana je ugradnja opreme i uspostava NUS-a (nadzorno-upravljачkog sustava) te sustava za nadzor i kontrolu gubitaka na području djelovanja Komunalca - vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Delnice.

Sanitarne otpadne vode aglomeracije Mrkopalj sakupljat će se i odvoditi na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u naselju Sunger koji je izgrađen 2017. godine što je bio vrhunac brojnih ulaganja u vodoopskrbu na području općine Mrkopalj.

Aglomeracija (sustav odvodnje s pripadajućim UPOV-om) Mrkopalj obuhvaća naselja Mrkopalj i Sunger. Vodoopskrbni sustav Mrkopalj obuhvaća naselja Mrkopalj, Sunger, Brestova Draga, Tuk, i Begovo Razdoblje. Na sustavu vodoopskrbe potrebno je izvršiti sanaciju i rekonstrukciju pojedinih dionica, koja bi dovela do smanjenja gubitaka na postojećem sustavu.

B) OTPAD

Javnu uslugu prikupljanja MKO na području općine Mrkopalj pruža komunalna tvrtka Komunalac d.o.o. Delnice. Osnivači tvrtke su grad Delnice i općine Mrkopalj, Fužine, Lokve, Brod Moravice, Ravna Gora i Skrad.

Na području općine Mrkopalj trenutno je važeći Plan gospodarenja otpadom Općine Mrkopalj za razdoblje 2018. - 2023. godine koji je usvojen na Općinskom vijeću Općine Mrkopalj na sjednici održanoj dana 28. svibnja 2018. godine i objavljen u Službenim novinama Primorsko-goranske županije broj 17, godina XXVI. (30. svibnja 2018. godine). Ciljevi propisani Planom gospodarenja otpadom Općine Mrkopalj za razdoblje 2018.-2023. godine usuglašeni su s PGO RH te se prvenstveno odnose na:

- smanjenje ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada za 5 % u odnosu na 2015. godinu
- odvojeno prikupljanje 60 % mase proizvedenog komunalnog otpada (prvenstveno papir, staklo, plastika, metal, biootpad i dr.) u odnosu na 2015. godinu
- odvojeno prikupljanje 40 % mase proizvedenog biootpada u odnosu na 2015. godinu
- odlaganje na odlagališta manje od 25% mase proizvedenog komunalnog otpada u odnosu na 2015. godinu

Osim spomenutih ciljeva, Planom su određeni i ciljevi: odvojeno prikupljanje 75 % mase proizvedenog građevnog otpada, unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom ambalažom, unaprjeđenje sustava gospodarenja ostalim posebnim kategorijama otpada, sanacija lokacija onečišćenih otpadom, kontinuirano provođenje izobrazno-informativnih aktivnosti i unaprjeđenje nadzora nad gospodarenjem otpadom.

Općina Mrkopalj će i dalje nastaviti s mjerama za povećanje godišnjih količina odvojeno prikupljenog komunalnog otpada. Tijekom 2021. godine povećala se količina odvojeno prikupljenih frakcija otpada, budući da se na području općine Mrkopalj značajno povećao broj spremnika za odvojeno odlaganje papira i kartona, plastike i stakla. U 2020. godini se bio-otpad koji je sastavni dio komunalnog otpada nije odvojeno prikupljao. Putem edukativnih mjera korisnici se upućuju na kućno kompostiranje bio-otpada, zamijećeno je da korisnici u velikoj mjeri to i čine..

U 2020. godini je s područja općine Mrkopalj prikupljeno 15,2 t otpadne ambalaže od plastike, stakla i papirnate i kartonske ambalaže što je manje od prikupljene ambalaže u odnosu na 2018. godinu. Općina Mrkopalj će nastaviti provoditi planirane mjere kojima bi se u budućem razdoblju povećale godišnje količine odvojeno prikupljene ambalaže. U 2020. godini su se provodile izobrazno-informativne aktivnosti (edukacije u osnovnim školama, pripreme za prijavu na natječaj za izobrazno-informativne aktivnosti vezane za edukaciju korisnika o održivom gospodarenju otpadom).

U 2020. godini nisu na području općine Mrkopalj zabilježene nove lokacije onečišćene nepropisno odbačenim otpadom u okoliš. Na području Općine trenutno ne postoje prijavljene lokacije onečišćene nepropisno odbačenim otpadom u okoliš.

Prema podacima komunalne tvrtke Komunalac d.o.o. Delnice u 2020. godini je na području općine Mrkopalj prikupljeno:

- **501 m³, odnosno procijenjeno 167 t MKO (20 03 01)**
- 35 t glomaznog otpada (20 03 07)
- 11 t papira i kartona (20 01 01)
- 2,7 t plastike (15 01 02)
- 1,5 t stakla (20 01 02)

Odvojeno prikupljene kategorije komunalnog otpada prikupljene su od strane komunalne tvrtke Komunalac d.o.o. Delnice sustavom od vrata do vrata i putem eko otoka.

2019. godini izgrađeno je reciklažno dvorište u Delnicama te je u rujnu mjesecu 2019. godine izvršen tehnički pregled istog. U 2020. godini završeni su radovi na izgradnji pretovarne stanice u Delnicama, na lokaciji Sović Laz. Početak korištenja reciklažnog dvorišta i pretovarne stanice bio je sredinom 2021. godine.

C) PLINOOPSKRBA

Planirana plinifikacija zahtjeva izgradnju nove korisničke mreže koje će biti realizirana u sklopu plinifikacije Primorsko-goranske županije.

D) JAVNA RASVJETA

U sustavu održavanja javne rasvjete na području općine Mrkopalj prema planu razgraničenja osnovnih sredstava općina Mrkopalj gospodari i nadležna je isključivo u poslovima održavanja i izmjene armatura, te stupova na kojima se nalazi samo javna rasvjeta dok su ostali stupovi svih vrsta, vodovi i trafo stanice pod ingerencijom Hrvatske elektroprivrede.

Na čitavom području Općine nalazi se cca 400 armatura na drvenim, betonskim i željeznim stupovima.

Općina Mrkopalj redovito radi na održavanju i modernizaciji sustava javne rasvjete led rasvjetom.

E) TELEKOMUNIKACIJSKA INFRASTRUKTURA

U okviru WIFI4EU inicijative, Europska komisija raspisala je četiri kruga natječaja kojima se promiče besplatan Wi-Fi pristup za građane u javnim prostorima kao što su parkovi, trgovci, javne zgrade, knjižnice, zdravstveni centri i muzej. Gradovi i općine imali su mogućnost zatražiti vaučere u vrijednosti od 15 tisuća eura za ugradnju potrebne opreme na javnim mjestima, a to su učinili svi gradovi i općine na području Gorskog kotara, pa tako i općine Mrkopalj, čime se bitno unapređuje turistička usluge te još važnije za digitalno doba, unapređuje digitalna spremnost zajednice.

2.3. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I DJELATNOSTI

A) JAVNI PROSTOR

Općina u svom vlasništvu ima nekoliko objekata društvene i javne namjene, među kojima su zgrada Općine, Dom zdravlja, Vatrogasni dom Sunger, Dom kulture, društveni centar i ostali. Postojeći objekti koji služe stanovništvu zahtijevaju modernizaciju ili obnovu, a planiraju se izgraditi i novi objekti, poput stanova iznad trgovine KRK.

B) SPORTSKO-REKREACIJSKA INFRASTRUKTURA

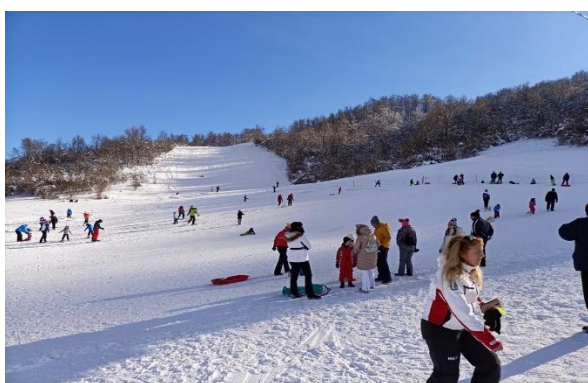
Prema Prostornom planu uređenja Općine Mrkopalj, površine za sportsko-rekreacijske namjene su veća područja za odvijanje sportskih i rekreacijskih aktivnosti. Razgraničene su na:

- veća i manja skijališta u sastavu Skijaškog centra / SC «Mrkopalj» kao dijelu Hrvatskog olimpijskog centra / **HOC «Bjelolasica»**,
- Biatlonski centar „Zagmajna“,
- Sportsko-rekreacijski centar SRC „Begovo Razdolje“ i
- Sportsko-rekreacijsko područje „Tri poljane“.

Mrkopalj je poznat po razvijenom alpskom i nordijskom skijanju, te biatlonu; čemu svjedoče razni sportski klubovi – Skijaški klub Mrkopalj, Skijaški klub “Bjelolasica”, Biatlonski klub “Bjelolasica” .

Postoje dva manja skijaška centra SC Mrkopalj. Prvo je skijalište Čelimbaša koje se nalazi na 832 m nadmorske visine do visine od 1084 m na vrhu sa vučnicom dužine 720m. Skijalište se sastoji od 3 staze, turističke - crvene staze duljine 1350m, crne - duljine 500m i sunčane - također crvene staze - duljine 1000 m. Čelimbaša je svakako jedno od starijih i dugotrajnijih skijališta i slovi za skijalište s najvećim potencijalom u Gorskom kotaru, a proširenjem novih staza, gradnjom umjetnog jezera za lakše zasnježenje i nabavkom žičare sa većim kapacitetom, što je u planu općine Mrkopalj, Čelimbaša ima sve preduvjete da bude i vodeće skijalište u našoj zemlji.

Slika: Skijalište Čelimbaša

Drugi centar je Hrvatski biatlonski centar Zagmajna smješten u samoj park šumi, a nalazi se na 900 m n/m. HBC Zagmajna raspolaže s 4,5 km uređenih staza za skijaško trčanje kao i strelište za biatlon. Zagmajna je u proteklih godina bila domaćin nekoliko velikih i važnih natjecanja poput: otvorenog prvenstva PGŤ-a u skijaškom trčanju, Prvenstvo Republike Hrvatske u skijaškom trčanju klasičnim stilom, Prvenstvo PGŤ-a i prvenstvo RH u skijaškom trčanju, održan je hrvatski pokal, Memorijal mira, prvenstvo za sportska školska društva i druga natjecanja.

Na području Mrkoplja, još od davnih poslijeratnih 1947/48. godina, postoje Planinarska društva „Bijele Stijene“ i „Bitoraj“ sa skijaškim sekcijama, čiji je barem svaki drugi Mrkopaljac bio član. Stoga ne čudi činjenica da je Mrkopalj dao najbolju skijašicu Hrvatske, i prvu Hrvatsku olimpijku Nadu Birko, koja je tu titulu nosila gotovo pet desetljeća, sve do jedinstvene Janice Kostelić. Zbog svega ovog prije navedenog nije ništa čudno što za Mrkopalj važi epitet „Kolijevka Hrvatskog skijanja“.

Na području Općine nalazi se i nogometno igralište kao i biciklističke staze koje se protežu od Mrkoplja, preko Begovog Razdolja, Tuka, Sungera do Bjelolasice. Okružuje ih prekrasan krajolik. Postoji karta biciklističkih staza, a to su: biciklistička staza „Šume pjevaju“, „Široka draga“, „Vrelo“ i „Rudine“.

2021. godine, na 825 metara nadmorske visine otvorena je atletska staza u Mrkoplju, najviša u Hrvatskoj i druga po veličini u Primorsko-goranskoj županiji. Vrijednost projekta iznosila je 4,3 milijuna kuna od čega je PGŽ sufinancirala više od polovine potrebnog iznosa. Tu su naime i igralište za mali nogomet, rukomet, košarku, tenis, skok u dalj i vis, bacanje kugle i sprave za vježbanje. Uređenje igrališta doprinijet će poboljšanju uvjeta za kvalitetniju nastavu tjelesnog odgoja u osnovnoj školi, kao i uvjeta za bavljenje rekreacijom građana, a stvaraju se i preduvjeti za osnivanje sportskih udruga. Obogaćena je i turistička ponuda s obzirom su u tijeku dogovori za organizaciju sportskih priprema sa zagrebačkim i riječkim atletskim klubom.

Slika: Atletska staza u Mrkoplju

Tu je i projekt uređenja malog sportskog centra kraj osnovne škole koji je u završnoj fazi asfaltiranja nakon kojeg će se na jednom mjestu imati mogućnost korištenja sportskim terenima za atletiku, rukomet, tenis, košarku, skok u dalj i bacanje kugle.

Nadalje, nastavljaju se i dovršavaju radovi na sportsko-rekreacijskoj stazi Zagmajna i to kroz asfaltiranje roler-staze, izgradnju nadstrešnice, uređenje strelišta i parkirališta te turistička

signalizacija, a radovi će biti gotovi do kraja ovog ljeta čime se dodatno razvija sportsko-turistička ponuda općine Mrkopalj.

Općina Mrkopalj investitor je i projekta snimanja skijaških staza koje se prostiru Vrbovskom poljanom te okolnim šumama. Vrbovska poljana smještena je na 1240 metara nadmorske visine, što joj omogućuje dulje zadržavanje snježnog pokrivača, a samim time i organizaciju skijaških manifestacija. Uz skijaške aktivnosti, Vrbovska poljana je pogodna i za druge oblike rekreacije (planinarenje, biciklizam i slično).

Izrada posebne geodetske podloge namijenjena je projektiranju, odnosno izradi projektne dokumentacije za izgradnju Sportsko - rekreativnog centra "Vrbovska poljana".

C) ODGOJ I OBRAZOVANJE

Obrazovnu infrastrukturu općine Mrkopalj čine Osnovna škola Mrkopalj i Dječji vrtić „Pahuljice“. U Osnovnoj školi Mrkopalj nastava je organizirana u 7 razrednih odjela, 6 čistih razrednih odjela i jednom kombiniranom odjelu I. i III. razreda.

U školskoj godini 2020./2021. bilo je upisano 53 učenika u sedam razrednih odjeljenja. Porazna je činjenica da se iz godine u godinu smanjuje broj učenika. Uslijed postepenog i stalnog smanjivanja broja stanovnika mrkopaljskog područja smanjivao se i broj osnovaca. Takva kretanja utjecala su na smanjenje broja učenika, a iznimnim se naporima uspijeva zadržati postojeći broj razrednih odjeljenja.

D) CIVILNO DRUŠTVO

U općini Mrkopalj djeluju nekoliko članskih, političkih, neprofitnih, kulturnih i vjerskih organizacija. Najznačajnija neprofitna organizacija „Škola mira“ djeluje u okviru programa „Otvoreno društvo“ na poticanju mladih koji trebaju dati svoj doprinos u oživljavanju Gorskog kotara. Osnovni problemi koje treba postupno rješavati su prvenstveno, opstanak stanovništva u tom prostoru, a zatim omogućavanje širenja opće i kulturne nadgradnje, te sportskih aktivnosti kako bi se obogatio kulturni i sportski život mladih.

Udruga mladih „Malo po malo“ Mrkopalj osnovana je u srpnju 2017. godine te broji danas 20-ak članova. Udruga organizira i sudjeluje u organizaciji kulturnih, sportskih i drugih skupova te manifestacija vezanih uz običaje Mrkopaljskog kraja te provodi dobrovoljne i dobrotvorne akcije čiji je cilj poboljšanje životnih uvjeta i društvenog života mladih. O društveno važnim temama informiraju mlade putem web stranica, e-maila, letaka i plakata, a aktivno rade na povezivanju sa sličnim organizacijama mladih u Hrvatskoj i svijetu.

Kulturno-umjetničko društvo „Runolist“ i Kulturno-umjetničko društvo „Sungerski Lug“ s tamburaškim sekcijama imaju značajnu ulogu u očuvanju tradicija mrkopaljskog kraja.

Na području Općine prevladavaju sportske udruge – nogometni klubovi, dobrovoljna vatrogasna društva, moto klub, streljački klub, skijaški klubovi, biatlonski klubovi te planinarska društva. Također, djeluje i Sportsko društvo „Bjelolasica“ kojemu je cilj poticanje razvijanje i unapređenje skijaškog, biatlonskog, streljačkog, streličarskog, atletskog i biciklističkog sporta.

Na području Općine djeluje katolička i pravoslavna crkva, postoji vrijedna sakralna spomenička baština, sa župnom crkvom u Mrkoplju, crkvama u Begovom Razdolju i Sungeru te pravoslavnom crkvom u Tuku. U okviru župne crkve djeluje i crkveni pjevački zbor. Katoličke vjernike obuhvaća crkvena župa Mrkopalj. U naselju Mrkopalj se nalazi crkva Sv. Marije od Sedam žalosti, a postoji i ruševina crkve Sv. Filipa, srušene u drugom svjetskom ratu, zatim kalvarija na ulazu u mjesto, te neke manje kapelice. Crkva Sv. Ćirila i Metoda je u Sungeru, a u Begovom Razdolju crkva Majke Božje Lurdske. U Tuku Vojnom nalazi se pravoslavna crkva Sv. Petra. Groblja se nalaze u naseljima Mrkopalj i Tuk Vojni.

Tablica: Popis udruga na području općine Mrkopalj

REDNI BROJ	NAZIV UDRUGE	PODRUČJE DJELOVANJA
1.	Udruga proizvođača mlijeka Primorsko-goranske županije	Gospodarska djelatnost (poljoprivredna)
2.	Vunarice Gorskog kotara"	Kultura i umjetnost, ljudska prava, održivi razvoj
3.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Mrkopalj	Zaštita i spašavanje
4.	Moto klub "Dead Frog" Gorski kotar	Sport
5.	Planinarsko društvo Burni Bitoraj	Sport, zaštita okoliša i prirode
6.	Hrvatsko planinarsko društvo "Bijele Stijene" Mrkopalj	Sport, zaštita okoliša i prirode
7.	Kulturno umjetničko društvo "Runolist" Mrkopalj	Kultura
8.	Udruga malih sirara Primorsko-goranske županije	Gospodarska djelatnost (strukovna)
9.	Streljački klub "Mrkopalj"	Sport
10.	Skijaški klub Mrkopalj	Sport
11.	Skijaški klub "Bjelolasica" Mrkopalj	Sport
12.	Biatlonski klub "Bjelolasica" Mrkopalj	Sport
13.	Nogometni klub "Mrkopalj" Mrkopalj	Sport
14.	Lovačko Društvo "Vepar" Mrkopalj	Gospodarstvo (poljoprivreda)
15.	Biatlon klub "Gorski kotar" Mrkopalj	Sport
16.	Planinarsko društvo "Vidici"	Sport, zaštita okoliša i prirode
17.	Nogometni klub "Gorski kotar"	Sport
18.	Društvo "Naša Djeca" Sunger	Ljudska prava

19.	Udruga "Zeleno Srce"	Gospodarstvo (poljoprivreda)
20.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Sunger	Zaštita i spašavanje
21.	Ogranak Matice Hrvatske Mrkopalj	Kultura
22.	Kulturno umjetničko društvo Sungerski Lug	Kultura i umjetnost
23.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Begovo Razdolje	Zaštita i spašavanje
24.	Sportsko društvo "Bjelolasica" Mrkopalj	Sport
25.	Udruga mladih „Malo po malo“ Mrkopalj	Kultura i umjetnost, socijalna djelatnost
26.	Posmrtna udruga općine Mrkopalj	Socijalna djelatnost

Izvor: Registar udruga RH

2.4. SOCIJALNA SKRB I ZDRAVSTVO

Zdravstvena zaštita na području Mrkoplja organizirana je kroz Dom zdravlja PGŽ kroz Ispostavu Mrkopalj u sklopu koje djeluje privatna ordinacija opće medicine i privatna stomatološka ordinacija. Također, na području Općine djeluje i ljekarna. Socijalna skrb jedna je od bitnih djelatnosti zbog većine starog stanovništva koje živi na području Općine te raštrkanosti naselja. Socijalna skrb je organizirana putem Centra za socijalnu skrb Rijeka i najbližim područnim uredima u Delnicama, Čabru i Vrbovskom. Na području Općine ne postoje domovi za starije osobe, međutim, u planu Općine je izrada projektne dokumentacije **za prenamjenu prostora bivše OŠ Sunger u dom za starije.**

Prema Odluci o socijalnoj skrbi, utvrđuju se prava iz socijalne skrbi na području općine Mrkopalj:

1. pravo na naknadu za troškove stanovanja
2. pravo na financiranje marende polaznicima vrtića i učenicima osnovne škole
3. pravo na troškove ogrjeva
4. pravo na mjesečnu novčanu pomoć
5. jednokratna novčana pomoć
6. novčana pomoć za novorođenčad.

Pravo na pomoć za stanovanje odobrava se korisniku (samcu ili članovima kućanstva) koji ispunjava socijalni uvjet. Troškovi stanovanja odnose se na najamninu, komunalne naknade, električnu energiju, plin, grijanje, vodu, odvodnju i druge troškove stanovanja u skladu s posebnim propisima. Pravo iz stavka 1. ovog članka isplaćuje se mjesečno direktno korisnicima u visini 50 % zajamčene minimalne naknade.

Pravo na financiranje marende učenicima Osnovne škole i polaznicima vrtića koji djeluje u sklopu Osnovne škole za pedagošku godinu ostvaruje korisnik ako obitelj ispunjava socijalni uvjet, uvjet prihoda ili posebni uvjet. Korisnik ispunjava poseban uvjet ako je dijete 100 % hrvatskog ratnog vojnog invalida, poginulog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

Jednokratna novčana pomoć je pomoć koja se odobrava korisniku koji zbog trenutačnih materijalnih teškoća (npr. bolesti ili smrti člana obitelji, elementarnih nepogoda ili drugih nevolja, gubitak posla i slično) nije u mogućnosti djelomično ili u cijelosti zadovoljiti osnovne životne potrebe. Odluku o dodjeli jednokratne novčane pomoći donosi Općinski načelnik.

Roditeljima novorođenog djeteta osigurava se jednokratna novčana pomoć i to - za 1. dijete u visini od 2.000,00 kn , - za svako sljedeće dijete iznos se povećava za 2.000,00 kn .

2021. godine kraju je priveden projekt „Zajednička budućnost“, dio programa „Zaželi – program zapošljavanja žena – faza II“ kojeg su na području grada Delnica i općine Mrkopalj organizirali i proveli Gradsko društvo Crvenog križa Delnice, Grad Delnice i Općina Mrkopalj. Bilo je zaposleno šest djelatnica – pet za područje Delnica, jedna za Mrkopalj, koje su na kraju projekta imale 68 korisnika od kojih su 65 bile starije, a tri invalidne osobe.

2.5. KULTURNA BAŠTINA

Mrkopalj je malo pitoreskno mjesto u Gorskom kotaru čija općina broji oko 1200 stanovnika. Prvi put spominje se 1477. godine kada je Martin Frankopan neke posjede dodijelio Mikulici, sinu Damjana Drozgometskog. Mrkopalj ima bogatu povijest, što dokazuju i arheološki ostaci srednjovjekovne crkvice iz oko 14. st. na uzvisini Fortica. Kroz Mrkopalj prolazi Karolinska cesta, u Brestovoj Dragi mogu se vidjeti fajeri – upornjaci za drveni most, što je u ono vrijeme bio jedinstven primjer gradnje u svijetu.

U svrhu očuvanja povijesne faktografije područja Planom prostornog uređenja Općine Mrkopalj se štite graditeljske cjeline i pojedinačne građevine kulturno-povijesne i etnološke vrijednosti od značaja za lokalnu zajednicu :

- crkva Sv. Filipa u centru Mrkoplja, sagrađena 1771., a srušena 1944. godine – građevnu česticu na kojoj se nalaze ostaci crkve potrebno je urediti kao park, uz konzervaciju ostataka i uređenje prostora parka prema posebnim uvjetima nadležne institucije za zaštitu kulturne baštine,
- „kalvarija“ - križni put, na ulazu u Mrkopalj,
- pravoslavna crkva Sv. Petra u Tuku Vojnom,
- „fajeri“ kraj Brestove Drage - ostaci nosača i upornjaka stare Karolinške ceste,
- kaldrma i drveni pragovi - ostaci stare Karolinške ceste,
- manje kapelice uz ceste i na grobljima.

Jedino zaštićeno kulturno dobro na području Općine je Memorijalni lokalitet Matić poljane kao važan dio povijesno-kulturne baštine općine Mrkopalj. U Matić Poljani prolazi tzv. “povijesna staza” koja spomenički obilježava “ledeni” marš druge brigade XIII. primorsko-goranske

divizije, jedan od najtragičnijih događaja tijekom narodno oslobodilačke borbe i naroda Hrvatskog primorja, Gorskog kotara i Istre. Ona predstavlja simbol upornosti, patnje i stradanja naroda ovih krajeva za slobodu. Naime, prolazeći ovim područjem drugu brigadu zahvatilo je jako snježno nevrijeme, te su mnogi već iscrpljeni borci ostali smrznuti na ovom mjestu.

Spomen područje Matić poljana poznato je po 26 kamenih skulptura koje simboliziraju 26 smrznutih partizana i svake godine u sjećanje na njih obilježava se Memorijalom mira, svečanom akademijom i Maratonom mira.

Slika: Memorijalni lokalitet Matić poljane

Vezano za gore navedeno, u Mrkoplju se održava poznat kulturni program, Muzej zime, koji je zamišljen kao zimska bajka koja se priča kroz različite programske elemente i otkriva brojne mitove i legende ovog kraja, ali i one novije dobi koji govore o zimama koje su nekada bile, prisjećajući se prvih oblika turizma i ugošćavanja putnika namjernika. U žarište se stavlja i ono po čemu je Mrkopalj poznato i priznato središte, a to je *Škola mira* koja nastavlja raditi u širem kontekstu međunarodne zajednice *Memorijalom mira* i programima kojima se zagovaraju važne teme mirovnih integracija i tolerancije u društvu. Program se provodi u okviru projekta *Centriphery* koji sufinancira program Europske unije *Kreativna Europa* uz podršku Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Program se planira ponovno pokrenuti u Mrkoplju tijekom idućih nekoliko godina. Projektom se planira obnoviti društveni centar u kojem je i započeta *Škola mira* u vrijeme Domovinskog rata te edukativnim i interaktivnim programima širiti ideju mira i nenasilnog rješavanja sukoba u društvu.

Nadalje, u Mrkoplju su u umjetničkoj rezidenciji boravili i stvarali nizozemski umjetnički kolektiv Hoge Fronten i hrvatska umjetnica Tajči Čekada u okviru projekta *Centriphery* koji sufinancira program Europske unije *Kreativna Europa*. U direktnoj suradnji s mještanima Mrkoplja nastao je nažalost koronom spriječen program „**Mrkopalj najbolje mjesto na Svijetu**“ iz kojeg će se izvesti izložba fotografija koja će kada okolnosti dozvole biti predstavljena i uživo, a online projekcijom video virtualne šetnje Mrkopalj 360° predstavili su se i sudionici projekta koji su zajedno s umjetnicima stvarali program.

Bitno je spomenuti i Udrugu Vunarice Gorskog Kotara Mrkopalj koje se bave očuvanjem kulturnog i ekološkog identiteta Gorskog Kotara, razvijanjem svijesti i samosvijesti o položaju žene u obitelji i društvu općenito, a posebno u specifičnim uvjetima brdsko – planinskog

područja. Djelatnost im je također i istraživanje starih zanata u goranskim selima, zapisivanje znanja i iskustava o starinskim načinima iskorištavanja vune i načinima obrade, humaniziranje i promidžba cjelogodišnjeg turizma, unapređenje turističke ponude i izrade prepoznatljivog goranskog suvenira te briga za ekološko iskorištavanje prirodnih resursa Gorskog Kotara na dobrobit svih Gorana.

Arheološke zone na području Općine Mrkopalj su nekropola Crikvina i Crkva na Fortici u naselju Mrkopalj. To su evidentirani spomenici kulture za koje je potrebno provođenje dodatnih istraživanja, očuvanje i konzervacija povijesnih ostataka, markacija lokaliteta i parkovno uređenje zona. U Proračun za 2022. godinu Općina Mrkopalj je predvidjela uređenje arheoloških nalazišta.

Fortica nad Crikvenom u Mrkopaljskom polju je najstarija crkvice u Mrkoplju. Zidine su iskopane 1976. g.: 4,5 X 8 m. Pretpostavlja se da je crkvice iz 13. ili 14. stoljeća uz moguće groblje uz nju. 2019. godine, na ovom arheološkom lokalitetu, provodila su se istraživanja u sklopu projekta »Putovima Frankopana« kojeg je nositelj Primorsko-goranska županija, a financiran je sredstvima iz EU fondova. Dio tog projekta je istraživanje frankopanske baštine i taj dio koordinira Arheološki muzej u Zagrebu koji surađuje s Hrvatskim restauratorskim zavodom, riječkim Pomorskim i povijesnim muzejom te Muzejom Grada Crikvenice. Zajednički su istraživanja bila provedena na pet frankopanskih lokacija, a mrkopaljska Fortica jedna je od njih. Prvi su put istraživanja na ovome mjestu ostvarena tijekom sedamdesetih godina prošlog stoljeća i to kao dio projekta istraživanja prapovijesnih nalazišta na području Like i Gorskog kotara. Već u početnom dijelu istraživanja bili su uočljivi obrisi oltara srednjovjekovne crkvice koja se nalazila na tom mjestu. Lokacija bi mogla biti uključena u turističku ponudu i prezentaciju ovoga kraja.

Slika: Arheološko nalazište Fortica nad Crikvenom

Te godine počinje se graditi i crkva Sv. Filipa, posvećena 26.7.1778. g. za senjsko - modruškoga biskupa Ivana III Kabalini De Ehrenburg. Godine 1854. izgrađena je crkva Majke Božje od sedam žalosti, zavjetna kapela koja je od 1944. župna crkva u Mrkoplju, koja je to postala nakon 6. travnja 1944. kada je u bombardiranju Mrkoplja srušena i spaljena crkva Sv. Filipa, župni stan kao i mnogo kuća u samom mjestu. Svake godine treće nedjelje rujna slavi se proštenje, kada veliki broj vjernika pohodi Mrkopalj u znak zahvalnosti i štovanja Blažene Djevice Marije. U naselju Sunger nalazi se Crkva Svetog Ćirila i Metoda, a u Begovom Razdolju Crkva Majke Božje Lurdske. U Tuku Vojnom nalazi se pravoslavna crkva Sv. Petra. Sela cestovnog obilježja predstavljaju daljnju tipološku cjelinu gorskokotarskih naselja, a naročito su zastupljena u općini Mrkopalj. Njihov osnutak ili razvoj potaknuti su neposredno

izgradnjom jakih cestovnih prometnica, osobito Karoline i Lujzijane u XVIII. i XIX. stoljeću. U tu skupinu spadaju Fužine, a osobito *Mrkopalj* i Vrbovsko koja su se iz prvobitne jezgre razvila u naselja niznog, pa onda i cestovnog tipa. Takva seoska naselja su kao ruralne cjeline također evidentirani kao spomenici kulture.

Slika: Kultrno-povijesno nasljeđe Općine Mrkopalj

SEOSKA NASELJA / RURALNE CJELINE/			
Redni broj	Mjesto / Naselje	Vrsta cjeline	Oblik zaštite
1.	M r k o p a l j	seoska cjelina	evidentirano

1.2. ARHEOLOŠKE ZONE I LOKALITETI				
Redni broj	Mjesto / Naselje	Funkc. oblik povij. građevine	Vrijeme / vrsta	Oblik zaštite
1. 1.1	M r k o p a l j Crikvina	nekropola	arheološka zona	evidentirano
		Crkva na Fortici	romanika arheološka zona	evidentirano

1.3. POVIJESNE GRADEVINE /kompleksi, pojedinačne građevine, dijelovi građevine/				
Redni broj	Mjesto / Naselje	Funkc. oblik povij. građevine	Vrijeme / vrsta	Oblik zaštite
1.	M r k o p a l j	Crkva Sv. Marije od sedam žalosti	XIX st. sakralna građevina	evidentirano
		Kuća Brozović	XIX st. civilna građevina	evidentirano
2.	S u n g e r	Crkva Svetih Ćirila i Metoda	XIX st. sakralna građevina	evidentirano

3.	Begovo Razdolje	Crkva Majke Božje Lurdske	? XIX st. sakralna građevina	? evidentirano
----	--------------------	------------------------------	------------------------------------	----------------

1.4. MEMORIJALNI LOKALITETI I GRAĐEVINE, GROBLJA i dr.				
Redni broj	Mjesto / Naselje	Funkc. oblik povij. građevine	Vrijeme / vrsta	Oblik zaštite
1.	Mrkopalj	Matić poljana	memorijalni spomenik	registrirano

Izvor: Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Mrkopalj

2.6. PRIRODNA BAŠTINA

Prirodna baština općine Mrkopalj odlikuje se s nekoliko izrazitih vrijednosti od kojih su neke državnog, neke županijskog, a neke lokalnog značenja.

Zaštićena prirodna baština prema Zakonu o zaštiti prirode obuhvaća slijedeće kategorije : nacionalni park, park prirode, strogi rezervat, posebni rezervat, park šumu, zaštićeni krajolik, spomenik prirode i spomenik parkovne arhitekture. Kao zaštićeno prirodno područje koje se ubraja među najvrijednije dijelove prirodne baštine od državnog i županijskog značaja i koje je kao takvo zakonom već zaštićeno, na području općine Mrkopalj nalazi se:

- STROGI REZERVAT “**Bijele i Samarske stijene**” - *proglašen i zaštićen*

Područje općine Mrkopalj obuhvaća dio *Velikokapelskog međuprostora* koji se, među ostalim, ubraja u područja i lokalitete gorskog prostora Primorsko-goranske županije osobitih krajobraznih ljepota i koji se štiti kao vrijednost od županijskog značaja. Velikokapelski međuprostor na mrkopaljskom tlu obuhvaća slijedeća područja osobite vrijednosti, osjetljivosti i ljepote krajobraza:

- **Bijele i Samarske stijene** - područje je zbog geomorfološke izuzetnosti prirode te bogate flore i faune zaštićeno kao *strogi rezervat*,
- **dio planinskog masiva Bjelolasice** - vrh planine je najviša točka Gorskog kotara i vidikovac - šire područje predviđeno je za zaštitu u kategoriji *parka prirode / regionalnog parka*,
- **vršni dio Burnog Bitoraja** - slikoviti su bijeli kameni kukovi, jame snježnice, zanimljiva i bogata šumska vegetacija, te planinska flora - predviđeno je očuvanje i zaštita u kategoriji *značajnog krajobraza*.

Ekološka mreža NATURA 2000 je ekološka međunarodna mreža očuvane prirodne baštine tj. jedan od osnovnih mehanizama zaštite ugroženih vrsta i stanišnih tipova na području EU. Zakonsko uporište za provedbu NATURA 2000 predstavljaju dvije direktive, Direktiva o zaštiti

ptica (Directive 2009/147/EC) i Direktiva o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC).

Zbog svojih specifičnosti, područje Gorskog kotara je gotovo u **potpunosti uvršteno u prijedlog NATURA 2000** područja u Republici Hrvatskoj. Takav prijedlog NATURA-e za područje Gorskog kotara, a tako i Mrkoplja, je posljedica činjenice da Gorski kotar predstavlja jedno od rijetkih staništa na kojemu obitavaju sve tri velike zvijeri Republike Hrvatske: medvjed, vuk i ris. Ukupno su unutar NATURA 2000 predloženog područja na teritoriju Gorskog kotara zaštićene 62 vrste.

Mrkopalj ulazi u područje Gorskog kotara sa sljedećim zaštićenim vrstama (prema **NATURA 2000** - Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove):

- kiseličin vatreni plavac, močvarna riđa, potočni rak, veliki vodenjak, žuti mukač, kranjska jezernica, tankovratni podzemljak, Amfibijska staništa Isoeto-Nanojuncetea, Tvrde oligomezotrofne vode s dnom obraslim parožinama (Characeae), Špilje i jame zatvorene za javnost, Europske suhe vrištine, širokouhi mračnjak, mali požkovnjak, vuk, medvjed, ris, cjelolatična žutilovka, istočna vodendjevojčica, gorski potočar, (Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora

Na području Bjelolasice nalaze se sljedeće zaštićene vrste:

- mali potkovnjak, planinski kotrljan, planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci, klekovina bora krivulja (*Pinus mugo*) s dlakavim pjenišnikom (*Rhododendron hirsutum*)

Na području Bjelolasice nalaze se sljedeće zaštićene vrste:

- Karbonatne stijene sa hazmofitskom vegetacijom, acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (*Vaccinio-Piceetea*)

Na području Matić poljane nalaze se sljedeće zaštićene vrste:

- močvarna riđa, travnjaci tvrdače (*Nardus*) bogati vrstama, suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (*važni lokaliteti za kaćune), europske suhe vrištine, brdske košaniče

2.7. GOSPODARSTVO

Osnovne gospodarske djelatnosti mrkopaljskog kraja su poljoprivreda, šumarstvo - gospodarenje šumama i drvoprerađivačka proizvodnja, lovstvo, turizam i ugostiteljstvo, ostale gospodarske djelatnosti koje obuhvaćaju poslovnu namjenu, te iskorištavanje mineralnih sirovina.

Općina Mrkopalj raspolaže brojnim, zasad nedovoljno iskorištenim prirodnim potencijalima i resursima, naročito pogodnim za razvoj šumarstva, poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane, a posebno za razvoj i upotpunjenje turističko-ugostiteljske i sportsko-rekreacijske ponude na širem području. Racionalno usmjerenom razvojnom politikom sa državne, županijske i lokalne razine, ti neiskorišteni potencijali i resursi mogu vrlo brzo postati pokretačima gospodarskog i društvenog razvoja mrkopaljskog kraja i šireg goranskog i županijskog prostora.

A) TURIZAM

Turizam je djelatnost koja multiplikativno djeluje na razvoj ostalih gospodarskih, javnih, kulturnih i sportskih aktivnosti, a donosi i negativne utjecaje a značajniji su: onečišćenja, pojačana buka, prometna zakrčenost, degradacija prostora, ugrožavanje običajnih i domicilnih vrijednosti, porast kriminala i slično. Turizam obilježavaju stalne promjene u ponudi i potražnji, sezonski karakter poslovanja, velika osjetljivost na veličinu dohotka turista i na turističke cijene, vrlo visoka osjetljivost na političke i ekonomske poremećaje i drugo.

Turizam Mrkoplja i u cjelini Gorskog kotara je gotovo zanemarena djelatnost. Tome je pridonijelo mnoštvo razloga. Među njima su najbitniji: iseljavanje stanovništva prema većim centrima s mogućnošću adekvatnijih poslova i povoljnijih životnih uvjeta, nedostatak stimulativnih mjera ekonomske politike za razvoj turizma u brdsko planinskim područjima, nedovoljno razvijena industrija, obrtništvo i razne usluge, nepovoljan javni cestovni prijevoz, nedovoljna briga javnih vlasti, nedovoljna inicijativa stanovništva i nepostojanje turističke i ugostiteljske tradicije. Ipak, moglo bi se reći da je turizam zapravo u povojima i na početku razvoja.

2020. godine ukinuta Turistička zajednica Općine Mrkopalj, osnovana jedinstvena Turistička zajednica Gorskog kotara. Postoji Turistički informativni centar Mrkopalj kojemu je cilj promoviranje destinacija na području općine Mrkopalj i informiranje gostiju o aktualnim turističkim događanjima

Prirodne ljepote krajolika, kulturno-povijesno naslijeđe i etnološka baština ogroman su i nedovoljno korišten potencijal cijelog goranskog područja koji tek treba ugraditi u osmišljenu turističku ponudu – seoski, ruralni ili agro-turizam u autentičnim ambijentima i drugi oblici turističke ponude koji uključuju, pored smještaja, korištenje zdrave hrane proizvedene na samom području, upoznavanje prirodnih ljepota krajolika i kulturne baštine kraja, imaju realne i vrlo izgledne razvojne mogućnosti.

Prostornim planom na području općine Mrkopalj određuju se slijedeća građevinska područja izdvojenih površina za turističko-ugostiteljsku namjenu:

T1 – smještajni (stacionarni) turizam (sa smještajnim kapacitetima u hotelima, većim i manjim pansionima, izletišnim kompleksima, planinarskim domovima i sl.):

T1₁ - zona smještajnog turizma u Mrkoplju, podno skijališta Čelimbaša,

T1₂ - zona smještajnog turizma u Mrkoplju, uz Biatlonski centar «Zagmajna»,

T1₃ - zona smještajnog turizma u Begovom Razdolju, uz skijališta Mlačice i Bijela Kosa, u blizini sportsko-rekreacijskog područja «Tri poljane»,

T2 – turistička naselja (koja mogu uključiti i građevine stacionarnog turizma):

T2₁ - turističko naselje na ulazu u Sunger,

T2₂ - turističko naselje u Brestovoj Dragi, uz skijalište Prenka,

T2₃ - turističko naselje u Mrkoplju, na predjelu između Čelimbaše i Zagmajne,

T2₄ - turističko naselje u Begovom Razdolju, uz skijalište Klobučarev vrh,

T2₅ - turističko naselje u Begovom Razdolju, uz skijalište Jukina Kosa,

T3 – vikend naselja: planirano je proširenje postojećih i izgradnja novih vikend naselja:

- T3₁** - vikend naselje u Sungerskom Bukovcu,
- T3₂** - vikend naselje u Sungeru,
- T3₃** - vikend naselje u Brestovoj Dragi,
- T3₄** - vikend naselje «Gmajna», u Mrkoplju,
- T3₅** - vikend naselje u Tuku Vojnom.

Smještajni turizam čine površine namijenjene izgradnji hotela, pansiona, izletišta, planinarskih domova i sličnih građevina ili kompleksa. Pored postojećeg hotela „Jastreb“ u naselju Begovo Razdolje koji, na veliku žalost Općine Mrkopalj, nije u funkciji, te nekoliko većih („Planinski raj“) i manjih pansiona, planirane su nove izdvojene površine stacionarnog turizma i to na ulazu u naselje Sunger, zatim uz naselje Mrkopalj podno skijališta Čelimbaša i na Zgmajni, vezano uz izgradnju biatlonskog centra, te u blizini naselja Begovo Razdolje, na predjelu Mlačice, vezano uz planirana skijališta i veliko sportsko-rekreacijsko područje «Tri poljane», Planom predviđeno na području Okruglice, Duge i Vrbovske poljane kao mogući golf- centar. Dok se na Zgmajni iznad Mrkoplja planira izgradnja hotela ili većeg pansiona sa smještajnim kapacitetima koji se mogu graditi i depandansno (zbog blizine planiranog biatlonskog centra i skijališta Čelimbaša), na Mlačicama kraj Begovog Razdolja predviđeno je proširenje postojeće turističke ponude izgradnjom hotela više kategorije i smještajnog kapaciteta, ali sa različitim specifičnim sadržajima i bogatom ugostiteljskom ponudom, namijenjenim visokom turizmu.

Turističku ponudu osim prihvatnih kapaciteta općine Mrkopalj čine :

- prirodne privlačnosti: planinska klima na visinama 750 - 1.534 m i relativno povoljna visina snijega iznad 800 m
- široki vidici s topografskim i kulturnim pejzažom i položajem komunikacija i naselja
- bogatstvo i raznolikost krških pojava koja se ispoljavaju u špiljama, pećinama i stijenama: Bijele i Samarske stijene – strogi rezervati prirode i planina Maj na području Tuka, Bjelolasica najviši vrh Gorskog Kotara i Vrbovska poljana na području Begova Razdolja, planina Bitoraj na području Brestove Drage, Lisina i Čelimbaša na području Mrkoplja;
- bogatstvo flore i faune: samonikla planinska vegetacija koja privlači mirisom, ozonom, sjenovitim livadama i svježinom, gusta šuma jele i smreke u Sungerskom Lugu, šume bukve i javora, poljsko cvijeće, rijetke i zaštićene biljke i to runolist, kotrljan, zmijinac, šumski plodovi, šumska divljač i domaće životinje;
- kulturno - povijesne vrijednosti: župna crkva Majke Božje od sedam žalosti u Mrkoplju, crkva sv. Ćirila i Metoda u Sungeru, crkva Majke Božje Lurdske u Begovom Razdolju i pravoslavna crkva sv. Petra u Tuku, zatim kalvarija na ulasku u Mrkopalj, «Matić poljana» i «Fajeri» ostaci stare karolinske ceste u Brestovoj Dragi, «Fortica» ostaci crkvice iz 14 stoljeća;
- kulturne manifestacije: «Škola mira» - edukacije i izložbe;
- sportske manifestacije: «Svibanjski dani mira» – nogomet, planinarenje i drugo, «Memorijal mira» - skijanje, takmičenje vučnih pasa i «Džajin memorijal» – nogometni turnir;
- vjerske manifestacije: Cirilovo, Velika gospa i Prošćenje;
- sportski tereni: skijalište na Čelimbaši, skijalište u Begovom Razdolju, nogometno igralište u Mrkoplju, uređen nogometni teren na vrhu Bjelolasice, sportska dvorana u osnovnoj školi, označene staze za bicikle od Begova Razdolja do Vrela, Novog Vinodolskog, Tuka i Ravne Gore u duljini od oko 200 km (to su u osnovi šumske ceste) i prostore za zračna letenja, te Biatlonski centar «Bjelolasica» (čiji se poligoni i staze dijelom nalaze i na prostorima općine Mrkopalj).

Osim toga, blizina Bjelolasice kao skijaškog centra Hrvatske, blizina turističkih središta Primorja i Istre, povezanost s prometnicama prema Rijeci i Zagrebu, sačuvana priroda, i drugo su također prednosti za razvoj turizma.

Posebna te još i danas mnogima znana atrakcija Karoline bila je između Sungera i Vrata gdje se između sela Brestova Draga i Gornja Slavica nalaze ostaci piramidalnih upornjaka poznatih pod imenom Fajeri (stupovi). Međutim, ono za što se malo zna je činjenica da je izgradnju ove ceste pratila i izgradnja bunara u obliku suhozida na čije se dno stavljala smrekovina koja je zadržavala vodu. Voda se sakupljala u vidu kišnice gdje se u bunar voda slijevala iz atmosfere i između pukotina na suhozidu slijevajući se kroz zemlju.

Na području općine Mrkopalj postoje takva dva bunara i to na obiteljskom imanju Butković u Sungeru koji je do sada sačuvan u izvornom obliku zahvaljujući trudu obitelji. Drugi bunar nalazi se na ravnom dijelu ceste prije samih Fajera u Brestovoj Dragi. Nažalost, taj je bunar već odavno u lošem stanju i pitanje je je li u međuvremenu i potpuno srušen radi proširenja i uređenja ceste do Fajera. Razlog izgradnje tih bunara je bio taj da su se konjske i volovske zaprege prije samog uspona prema Brestovoj Dragi morali najesti i napiti da bi savladali prvi uspon, dok je drugi bunar vjerojatno s istom namjerom bio izgrađen prije samih Fajera gdje je bio drugi najjači uspon na Karolini.

Prijedlog je da se postojeći bunar u Sungeru obnovi tako da bude spoj tradicije i moderne tehnologije. Bunar bi i dalje ostao u izvornom obliku kao suhozid s time da bi pokrov bunara umjesto trupaca bio od kaljenog prozirnog stakla gdje bi stavili adekvatno osvjetljenje koje bi posjetiteljima pružilo mogućnost hodanja po površini bunara kao i izgled bunara iznutra pomoću svjetlosnog efekta te interpretacijsku tablu pod imenom Karolinski bunar. Napravili bi se radovi utvrđivanja gornjeg rubnog sloja s armiranim betonom na koji bi se postavilo kaljeno staklo. Također, napravila bi se sjenica na koju bi se postavile fotonaponske ćelije za osvjetljenje bunara. Ovim projektom dobio bi se jedan prepoznatljiv projekt kulturne baština koji bi zasigurno privukao povećani broj turista koji posjete ovaj kraj i koji bi imali slobodan prolaz do bunara kao i njegova razgledavanja.

TURISTIČKE MANIFESTACIJE

2016. godine održan je prvi **ARTfest Mrkopalj** i od tada se održava svake godine. ARTfest je festival posvećen umjetnosti koji traje nekoliko dana, a svaki dan posvećen je različitoj umjetnošću pa tako se održavaju pjesničke večeri, glazbene večeri, likovna večer i večeri sličnog sadržaja. Paralelno uz sajam, ili neposredno poslije, održava se i Zelena tržnica s ponudom domaćih delicija (domaći mliječni proizvodi, borovnice i drugo). Pokrenuta je na inicijativu Poljoprivrednog gospodarstva Francišković iz Begovog razdolja i već je održana u Ravnoj gori i Fužinama. Zamisao je da se približe autohtoni proizvodi stanovništvu Gorskog kotara, što znači da se proizvodi koji su prepoznati kao zdrava hrana prodaju svježi nedaleko od mjesta gdje su i ubrani. Proizvodi nisu tretirani pesticidima ni insekticidima i ubrani su svega par sati prije nego što su došli na Zelenu tržnicu. To je prilika svim OPG-ima koji imaju problem s distribucijom i nelojalnim cijenama da svoje proizvode plasiraju direktno potrošaču, što u konačnici poboljšava i turističku ponudu kraja, a tako pripremljena hrana ima zasebnu kategoriju izvrsnosti. Posjetitelji imaju priliku vidjeti i povijesnu i etno zbirku Mrkoplja, koja

otkriva bogatu povijest ovoga kraja. 2020. godine, posljednjeg dana festivala održan je i gastrofest, odnosno izložba i degustacija domaćih kolača pod nazivom „Mirisi i okusi domaćih delicija“, koji je okupio ljubitelje slastica, Mrkopaljce, ali i turiste koji su oduševljeno degustirali jednostavne, ali okusom nenadmašne kolače iz „bakine kuhinje“.

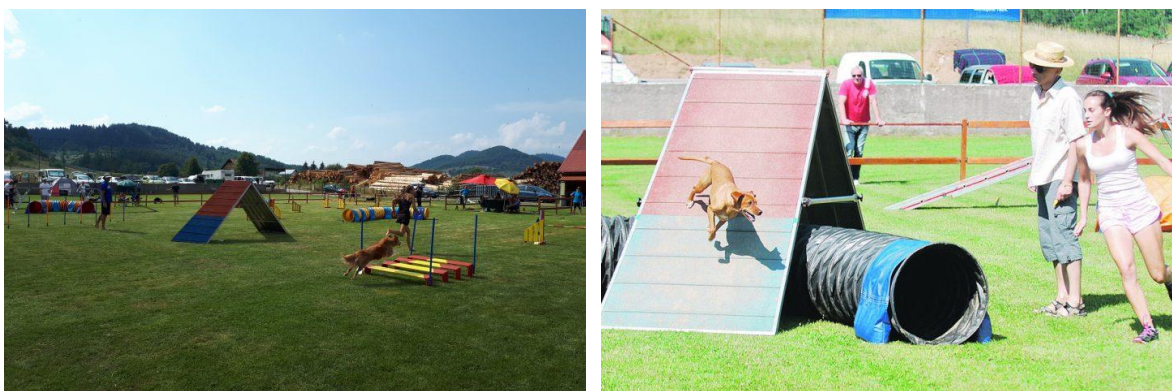
Slika: ARTfest Mrkopalj

Proštenje u Mrkoplju je manifestacija sa dugogodišnjom tradicijom, u kojoj vjernici najviše iz Primorja i Gorskog kotara, ali i mrkopaljci iseljenici hodočaste u Mrkopalj svake treće nedjelje mjeseca rujna. U Crkvi BDM Žalosne u Mrkoplju održavaju se toga dana svete mise, a u mrkopaljskim ulicama Stari kraj, Muževski kraj i Novi Varoš održava se također tradicionalan pučki sajam uz bogatu ugostiteljsku ponudu. Proštenje ima svoju povijest. 1789. god. u Mrkoplju izbija pošast kuge i pomor stoke. Narod se molio Gospi za pomoć i zavjetovao se ako pošast kuge prestane da će sagraditi novu kapelicu. Tako je i bilo, pošast kuge je naglo prestala, pa je sagrađena i nova kapelica. Nakon tog događaja, u Mrkopalj su počeli pristizati hodočasnici u sve većem broju. Zbog te činjenice Papa Grgur XVI 1843. dodjeljuje potpuni oprost od predvečerja u subotu do zalaska sunca u nedjelju treće nedjelje u rujnu mjesecu. Uvjet su bili ispovijed i pričest. Zato se svake godine treće nedjelje rujna u Mrkoplju slavi Proštenje i privlači sve veći broj hodočasnika.

Još jedna manifestacija koja privlači turiste u Mrkopalj je **AGILITY MRKOPALJ**. Ovo natjecanje promiče vještine savladavanja raznih prepreka u kojima su vlasnici obučili svoje pse zahvaljujući velikoj ljubavi i povezanosti. Ove su vještine od obostrane koristi na izgradnju i ljudi i pasa. Ne čudi što je ovo događanje u Mrkopalj privuklo oko tristotinjak gostiju i znatiželjnika svih vrsta. Tijekom održavanja natjecanja ugostiteljski objekti lijepo rade i podosta su popunjeni smještajni kapaciteti u mjestu. Općenito ovo događanje zavrjeđuje cjelogodišnju pripremu i uključenost svih nosivih značajki u mjestu. Ovo je odlična promocija Mrkoplja. Gosti su za sada iz Slovenije i Italije ali zasigurno u budućnosti dolazit će ljudi iz drugih europskih zemalja.

Slika: Agility Mrkopalj

B) POLJOPRIVREDA

Od individualnih gospodarskih aktivnosti postoji Obiteljsko gospodarstvo Francišković u Begovom Razdolju koje je krenulo s radom 90-tih godina s dvije krave da bi došlo do današnjih oko 70 grla u staji. Nakon prvotne proizvodnje mlijeka, nakon otkazivanja otkupa, krenuli su s mini siranom. Najviše prodaju škripavac, skutu, svježi sir i jogurte u svim oblicima, a tu je i kisela sirutka koju aromatiziraju s voćnim bazama. Mlijeko i dalje prodaju na županijskom mljekomatu u Ravnoj Gori. Postoji i nekoliko gazdinstava na cijelom području Općine veličine 10-15 grla. Ostatak stočarskog uzgoja i proizvodnje stoke vezan je uz kućna gospodarstva (držanje 2-3 grla).

Sadašnji stočni fond Općine čini 89 krava, 312 ovaca i u puno manjem broju koze, svinje i konji. Za razvoj stočarstva postoje povoljniji uvjeti. U 1998. izrađen je projekt "Obiteljska gospodarstva i iskorištavanje poljoprivrednih površina na primjeru Ravne Gore" (I. Jurić i drugi,.) u kojem su iskazane mogućnosti uzgoja stoke i to prvenstveno korištenjem visokovrijedne ispaše i sijena.

Tablica 17.: Broj stoke na području općine Mrkopalj

Stoka	Godina	Broj gospodarstava	Broj životinja
Goveda	2019.	13	93
	2020.	12	99
	2021.	7	89
Konji	2019.	2	3
	2020.	2	3
	2021.	2	3
Magarci	2019.	0	0
	2020.	0	0
	2021.	0	0
Svinje	2019.	3	0
	2020.	3	10
	2021.	4	12

Ovce	2019.	20	336
	2020.	21	287
	2021.	17	312
Koze	2019.	7	16
	2020.	7	15
	2021.	4	14

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Jedinstveni registar domaćih životinja

Poljoprivredne površine mrkopaljskog područja treba podijeliti prema namjeni na:

- *vrijedne obradive površine* namijenjene primarno poljoprivrednoj proizvodnji (oranice i vrtovi, voćnjaci, vinogradi, livade i sl.), i
- *ostale obradive površine* namijenjene poljoprivrednoj proizvodnji u najmanje 50 % površine (pretežito krški pašnjaci, tršćaci i sl.).

Prema podacima iz ARKOD-a, površina ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta iznosi 333,38 ha. U strukturi korištenog poljoprivrednog zemljišta po vrstama kultura prevladavaju livade s ukupnom površinom od 214,22 ha, zatim slijede oranice s 63,82 ha, krški pašnjaci s 50,83 ha i voćnjaci s 1,6 ha. Osim navedenog, postoji i mali broj privremeno neodržavanih parcela sa sveukupnom površinom od 2,91 ha.

Tablica 13.: Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta po vrsti uporabe

	Oranica	Livada	Krški pašnjak	Voćnjak	Privremeno neodržavana parcela
Površina	63,82	214,22	50,83	1,6	2,91
Broj parcela	184	373	37	12	5
UKUPNA POVRŠINA (ha)					333,38
UKUPAN BROJ PARCELA					611

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ARKOD, stanje na dan 31.12.2021.

Na dan 31.12.2021. godine u općini Mrkopalj su bilo registrirana 63 poljoprivredna gospodarstva. Ono što predstavlja ograničenje u sektoru poljoprivrede su prije svega otežani uvjeti gospodarenja, niska iskorištenost poljoprivrednog zemljišta, neriješeni imovinsko-pravni odnosi te rascjepkanost zemljišta (što je vidljivo iz Tablice 14) i šumskih posjeda.

Reljef i zastarjeli zakon o nasljednom pravu uvjetovali su usitnjenost površina i taj se proces uslijed primjene tog zakona i dalje nastavlja. Usitnjena i isparcelirana zemljišta, nepovoljan reljef, plitka i slabo profilirana tla s nepovoljnim rasporedom oborina tijekom godine, duge i oštre zime, starosna struktura stanovništva su razvojna ograničenja ove djelatnosti.

Tablica 14.: Prikaz broja poljoprivrednika prema veličini poljoprivrednog zemljišta na području općine Mrkopalj

Veličina poljoprivrednog zemljišta	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Do 3 ha	39	212	50,91
Od 3 – 20 ha	22	313	168,07
Od 20 – 100 ha	2	95	133,18
Od 100 – 1500 ha	0	0	0
>1500 ha	0	0	0
SVEUKUPNO	63	620	352,16

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ARKOD, stanje na dan 31.12.2021.

U biljnoj proizvodnji dominira proizvodnja krumpira, zatim u znatno manjem volumenu i druge kulture kao što su razne žitarice te sijeno. Proizvodnja je uglavnom ekstenzivna jer je nemoguće primijeniti suvremenu mehanizaciju u obradi.

Na području općine Mrkopalj registrirane su dvije zadruge: Poduzetničko obrtnička zadruga Gorski kotar koja je osnovana s ciljem da okupi sve ozbiljne poljoprivredne proizvođače Gorskog kotara, a bavi se uzgojem povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća i Poljoprivredna zadruga Mrkopalj koja se bavi uzgojem žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja.

U cjelini, razvoj poljoprivrede odvijat će se dijelom u okviru specijalizirane proizvodnje obiteljskih gazdinstava kao osnovne djelatnosti i dijelom dopuna djelatnosti ljudi koji će raditi i na drugim poslovima.

S ciljem daljnjeg razvoja poljoprivredne proizvodnje i stočarstva Primorsko-goranska županija osnovala je Centar za brdsko-planinsku poljoprivredu sa sjedištem u Staroj Sušici. Centar ima značajne projektne zadatke na unapređenju ratarstva, voćarstva, stočarstva prikladnih za uzgoj u brdsko-planinskim uvjetima. Očekuje se da će djelovanje tog Centra u značajnoj mjeri unaprijediti razvoj poljoprivrede na području Gorskog Kotara pa i općine Mrkopalj. U općini Mrkopalj djeluje poljoprivredno savjetodavna služba i selekcijska služba (stočarstvo) koje će i nadalje potpomagati razvoj poljoprivrede i stočarstva.

Šumarstvo

Na području Općine u okviru Uprave šuma Delnice djeluje Šumarija Mrkopalj s gospodarskim jedinicama Sungerski Lug, Široka Draga i Bjelolasica, za koje su izrađene osnovne gospodarenja. Na površini 163 ha državnih šuma gospodari Šumarski fakultet Zagreb na temelju propisanih osnova gospodarenja.

Šume na području općine Mrkopalj prostiru se na 86 % površine, što znači da su važan subjekt gospodarstva toga područja. Stanovnicima Mrkoplja je šuma kao osnovno prirodno bogatstvo oduvijek bilo osnova za privređivanje sredstava za život, bilo radom u šumi ili u drvno industrijskim pogonima te za upotpunjavanje vlastitih fondova sječom privatnih šuma ili za prodaju, odnosno korištenjem sporednih šumskih proizvoda.

Gospodarstvo Mrkoplja se tijekom desetljeća razvijalo zahvaljujući prirodnim resursima kojima obiluje – šumom, te se stoga kao dominantna gospodarska djelatnost razvila drvoprerađivačka industrija. Ostale gospodarske aktivnosti nisu bile značajnije razvijene već su bile pratećeg karaktera. Drvna zaliha gospodarskih šuma povećava se godišnjim prirastom i u skladu s njim raste godišnji obujam sječe i gospodarskih aktivnosti šumarstva. Planira se povećanje primarne prerade drva i povećanje proizvodnje poluproizvoda, te uvođenje proizvodnje finalnih proizvoda. Treba nastaviti s ulaganjima u modernizaciju drvoprerađivačke proizvodnje, jer je širina proizvodnog programa i njegova brza prilagodba novim zahtjevima tržišta pretpostavka daljeg razvoja.

Iako se raspoloživo s veoma kvalitetnim sirovinama industrijska prerada drva već duže vrijeme razvojno stagnira, a stagnacija se javila i zbog nedostatka obrazovnog kadra. Drvnu industriju potrebno je tehnološki usavršiti i restrukturirati kroz procese koji vode boljem korištenju resursa što bi povećalo mogućnost zapošljavanja, podiglo gospodarski standard.

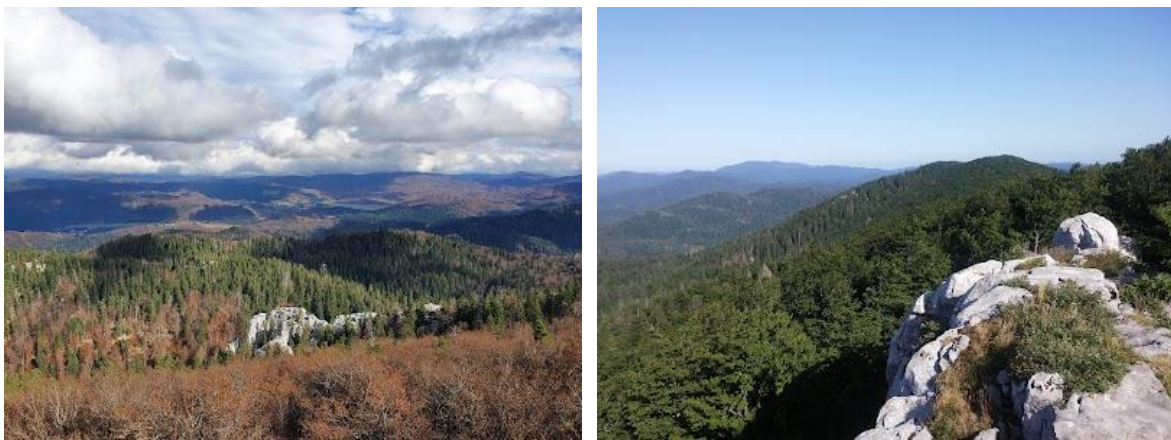
Veći dio Općine odlikuje se bujnom šumskom vegetacijom tipičnom za visokogorske predjele Gorskog kotara. Prije početka ljudskog utjecaja na prirodu, gotovo sve površine bile su prekrivene šumskom vegetacijom. Djelovanjem čovjeka, dio tih šuma je iskrčen za potrebe poljoprivrede dok su na najpovoljnijim tlima iskrčena veća i manja polja (npr. mrkopaljsko polje - što je ujedno uvjetovalo i nastanak glavnog naselja na području Općine). U udaljenijim šumskim predjelima iskrčene su manje površine uz koje su se razvila manja naselja, a uz neke se naselja i nisu razvila - kao npr. Matic poljana, Okruglica, Duga poljana, Vrbovska poljana i dr. Svi dijelovi Općine biljno-geografski pripadaju eurosibirsko-sjevernoameričkoj šumskoj regiji. Zbog izrazite visinske raščlanjenosti reljefa, a u pojednostavljenom prikazu visinskog raščlanjenja vegetacije, niži dijelovi pripadaju visokogorskoj vegetacijskoj zoni, dok viši dijelovi pripadaju pretplaninskom vegetacijskom pojasu.

Za visokogorsku su zonu, kao klimazonalni tip vegetacije, značajne uglavnom mješovite šume bukve i jele koje pokrivaju najveći dio općine Mrkopalj. U višim predjelima zastupljena je i vegetacija pretplaninskog pojasa razvijena na najvišim vrhovima (na hrbatu Bjelolasice i na još nekim planinskim vrhovima). Važnog udjela u izgledu visokogorskog krajolika imaju čiste crnogorične šume - smrekove i jelove (osobito u Sungerskom lugu, Širokoj dragi i drugdje). Posebnost šumske vegetacije čine i slikovite jelove šume na kamenim blokovima koje kao azonalne zajednice obrastaju znatne površine u području zaštićenog strogog rezervata Bijelih i Samarskih stijena, ali ih ima i u nekim drugim šumskim predjelima. Glavni tip šumske vegetacije u nižem pretplaninskom pojasu jesu pretplaninske bukove šume. Mnoge su površine i umjetno zasađene crnogoričnim šumskim kulturama (uglavnom smrekom, a manje crnim borom). Livade, pašnjake i obradive poljoprivredne površine nalazimo uglavnom u širem

okruženju naselja. Posljednjih godina sve je izraženija pojava prirodnog zarastanja travnjaka i zapuštenih obradivih poljoprivrednih površina šumom. Travnate površine najviše su podložne zarastanju šumom i nalaze se prvenstveno u područjima udaljenijim od naselja, na strmijim terenima i tlima općenito lošijim za poljoprivredu. Ta je pojava nepovoljna obzirom na zaštitu biološke raznolikosti vrsta, a gubi se i postojeća krajobrazna raznolikost područja.

Dakle, struktura površina na prostoru općine Mrkopalj, prema navedenim podacima, je slijedeća : gotovo 3/4 prostora zauzimaju šume, a na poljoprivredne površine otpada oko 1/4 prostora. Šume predstavljaju temeljni resurs općine Mrkopalj, međutim od njihovog korištenja stanovništvo i lokalna samouprava još uvijek imaju vrlo malo koristi.

Slika: Šume na području općine Mrkopalj

Lovstvo

Na prostorima Općine smješteno je županijsko lovište broj 16 „Mrkopalj“, na površini od 2.412 ha s lovnom površinom od 2.002 ha. Zauzima prostor Mrkopalja do Sungera na zapadu, Mrkopaljskog Tuka na jugoistoku, te Poljičke kose i Petehovca na sjeveru. Pravo dodjele i nadzora nad lovištem pripada Županiji. Lovno-gospodarskim osnovama utvrđuje se kapacitet lovišta i predviđeni odstrel za pojedine vrste divljači. U lovištu ima smeđeg medvjeda, jelena, srna, divljih svinja i zečeva. Osim njih ima lisica, jazavaca, vukova i šljuka.

Lovozakupnik je Lovačko društvo «Vepar» koje turistima nudi odstrel šljuka. Lov na divljač je sastavni dio turističke ponude, u njemu sudjeluju domaći i inozemni lovci. Lov će biti dopunska turistička ponuda Općine koju valja svakako adekvatnije valorizirati.

C) PODUZETNIŠTVO I OBRTNIŠTVO

Prema podacima iz Registra poslovnih subjekata, na području općine Mrkopalj registrirano je 14 aktivnih poslovnih subjekata, a prema broju zaposlenih i ostvarenom godišnjem prihodu spadaju u mikro poduzeća. Ne postoji niti jedno malo, srednje ili veliko poduzeće.

Tablica 12.: Poduzeća na području općine Mrkopalj

RB	Naziv poduzeća	Osnovna djelatnost
1.	MILOŠ – TRADE prijevoz i trgovina d.o.o.	Cestovni prijevoz robe
2.	SALVUS TENDE d.o.o. za proizvodnju i trgovinu	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odjeće
3.	SALVUS TRADE d.o.o. za preradu drva, trgovinu i usluge	Piljenje i blanjanje drva
4.	OBLAK INFORMATIČKE TEHNOLOGIJE d.o.o. za računalne djelatnosti	Posredovanje u trgovini strojevima, industrijskom opremom, brodovima i zrakoplovima
5.	MRZLE DRAGE d.o.o. za komunalne usluge	Skupljanje neopasnog otpada
6.	ABRAMAR d.o.o. za usluge	Gradnja stambenih i nestambenih zgrada
7.	JAPODI d.o.o. za agroturizam	Ostali smještaj
8.	TESTUDO d.o.o. za turizam, trgovinu i druge usluge, turistička agencija	Djelatnosti putničkih agencija
9.	Cold Plus d.o.o. za usluge	Posredovanje u trgovini specijaliziranoj za određene proizvode
10.	NOVE GRADINE j.d.o.o. za građevinarstvo i usluge	Gradnja stambenih i nestambenih zgrada
11.	ŽIVOT JE VIŠE d.o.o. za proizvodnju, gradnju, trgovinu i usluge	Odmarališta i slični objekti za kraći odmor
12.	Poduzetničko obrtnička zadruga Gorski kotar	Uzgoj povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća
13.	MRKOPALJ, poljoprivredna zadruga	Uzgoj žitarica (osim riže), mahunarki i uljanog sjemenja
14.	KUS PRIJEVOZ d.o.o. za trgovinu i usluge	Taksi služba

Izvor: Registar poslovnih subjekata, ožujak 2022.

Najviše zaposlenih u poduzećima na području općine Mrkopalj je u drvoprerađivačkoj industriji, odnosno u SALVUS TRADE d.o.o. za preradu drva, trgovinu i usluge, dok najveći prihod ostvaruje MILOŠ – TRADE prijevoz i trgovina d.o.o. čija je djelatnost cestovni prijevoz robe.

Uz male i mikro poduzetnike značajnu ulogu u gospodarstvu čine i obrtnici, kojih je prema podacima Obrtnog registra na području općine Mrkopalj 28. Najčešće djelatnosti prema NKD-u su obrti koji obavljaju šumarske usluge i koji se bave trgovinom i preradom drva, dok su u manjoj mjeri zastupljeni te obrti registrirani za ugostiteljsku djelatnost, prijevoz i trgovinu, poljoprivredu i ostali.

Na području općine Mrkopalj nalazi se Poslovna zona Poljice veličine 3 hektara.

3. POPIS PRIORITETA DJELOVANJA U PODRUČJU NADLEŽNOSTI SAMOUPRAVNE JEDINICE S OBRAZLOŽENJEM NJIHOVA ODABIRA

Zaključci pregleda stanja te SWOT analize ukazali su na konkretne mogućnosti i koncepcije razvoja Općine Mrkopalj temeljem kojih su definirani razvojna vizija i strateški ciljevi razvoja Općine. Daljnjim razmatranjem za svaki od postavljenih ciljeva definirani su prioriteti razvoja Općine, a za svaki prioritet razrađene su mjere koje uz opis mjere i ključne aktivnosti sadrže precizno definirane korisnike te indikatore za vrjednovanje razine doprinosa pojedine mjere konkretnom prioritetu odnosno cilju.

Sukladno tome, Općina Mrkopalj u razdoblju 2021.-2025. svoje djelovanje usmjerit će na provedbu mjera u okviru četiri prioriteta:

- 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti**
- 2. Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu**
- 3. Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj**
- 4. Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture**

1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti

Zbog prirodnih ljepota krajobraza i bogate prirodne baštine, područje općine Mrkopalj ima značajne pretpostavke turističkog razvoja. Postoje izgledne mogućnosti za razvoj zimskog i ljetnog turizma, zdravstvenog, lovnog i, posebno, seoskog turizma u okviru poljodjeljskih domaćinstava i gospodarstava. Razvoju turističke djelatnosti znatno bi doprinijeli različiti poduzetnički programi za čije je ostvarenje potrebna pomoć sa državne i županijske razine. Potrebna su znatna ulaganja u izgradnju smještajnih kapaciteta, obogaćivanje turističke i ugostiteljske ponude koju treba dopuniti različitim sadržajima kulturne i etnološke baštine kraja. Ponudu sadržajno dopunjavati u postojećim naseljima, a osmisliti je na planiranim izdvojenim površinama turističko-ugostiteljske namjene i u vangrađevinskom području.

Stoga, okosnicu mrkopaljskog gospodarstva u razdoblju do 2025. godine treba činiti, pored postojeće šumsko-gospodarstvene i drvoprerađivačke djelatnosti, zimski i ljetni turizam koji će koristiti prirodne pogodnosti gorskog područja i ljepote krajobraza, integrirati različite sportsko-rekreativne sadržaje i sadržaje kulturne baštine te biti povezan sa turizmom na obalnom području, zatim seoski turizam u okviru obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a s njim u vezi i proizvodnja zdrave hrane, lovstvo i lovni turizam, uzgoj divljači, planinsko stočarstvo, proizvodnja bobičastog voća, gljiva, ljekovitog i začinskog bilja, različitih specifičnih proizvoda «product of Mrkopalj» (jabučni ocat, domaći voćni likeri, suveniri iz

bogate etnološke i kulturne baštine i sl.), plasman zdrave, čiste pitke vode, te razvoj svih vrsta i oblika tercijarnih djelatnosti.

Osnovni ciljevi razvoja turizma Mrkoplja su:

- stvaranje i razvoj turističke klime,
- povećanje turističkog prometa,
- proširenje ponude raznovrsnih kvalitetnih oblika turističkih usluga i
- proširenje komunalnih i osobnih usluga, sportsko-rekreacijskih, kulturnih i drugih sadržaja.

Na području Mrkoplja očekuje se razvoj i slijedećih oblika turizma:

- turizam mladih
- sporta i rekreacije, a naročito skijanja na bazi nordijskih disciplina koje omogućuju hodanje na skijama pa čak i po noći uz osvijetljene staze,
- izletnički i vikend turizam,
- odmorišni i tzv. zeleni, posebno za ljude starije dobi,
- agroturizam odnosno obiteljski, te
- drugi alternativni oblici kao što su : istraživači prirode, studijsko - istraživački, zdravstveni, hobijski i drugi.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 1: Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti	Mjera 1.1. Unaprjeđenje sektora poljoprivrede i malog gospodarstva
	Mjera 1.2. Razvoj i unaprjeđenje turističke infrastrukture i sadržaja

2. Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu

Održivi razvoj, energetska učinkovitost i infrastrukturna razvijenost temelji su ukupnog gospodarskog razvoja koji uključuje razvijenu prometnu, komunalnu i društvenu infrastrukturu i zaštitu okoliša temeljenu na principima održivog razvoja. Prometna povezanost naselja unutar jedinica lokalne samouprave te povezanost jedinice lokalne samouprave s nacionalnim i međunarodnim prometnicama također su jedan od preduvjeta općeg gospodarskog razvoja.

Jedan od prioriteta ovoga strateškog cilja jest postizanje energetske održivosti razvoja koji će se očitovati u obnovi energetske infrastrukture, odnosno unaprjeđenju energetske učinkovitosti na području općine Mrkopalj. Modernizacijom rasvjetnih tijela i uvođenjem daljinskog upravljanja, smanjit će se intenzitet potrošnje javne rasvjete, čime će se dugoročno osigurati značajna ušteda energije. Time će se direktno doprinijeti održivom korištenju prirodnih resursa

i strateškim prioritetima višeg reda. Tijekom provedbe aktivnosti povezanih s poboljšanjem energetske učinkovitosti Općina će poštovati definirane smjernice EU-a, Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti i drugih relevantnih institucija. Potrebno je sustavno postići smanjenje negativnog utjecaja na okoliš, a samim time postići i smanjenje troškova. Zbog potrebe podizanja svijesti za očuvanje i zaštitu okoliša potrebno je provesti edukativne radionice o racionalizaciji potrošnje vode i električne energije te promovirati korištenje obnovljivih izvora energije.

Visok stupanj zaštite okoliša, sustav zbrinjavanja otpada i uvođenje reciklažnih dvorišta, uz adekvatnu primjenu mjera energetske učinkovitosti osnovne su odrednice održivog razvoja. Poboljšanje energetske učinkovitosti jedan je od najvažnijih stupova moderne energetske politike ne samo zbog zaštite okoliša, nego i zbog smanjenja troškova kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini te se samim time doprinosi i konkurentnosti ekonomije. Potrebno je sustavno postići smanjenje negativnog utjecaja na okoliš, a samim time postići i smanjenje troškova.. Primjena mjera energetske učinkovitosti u javnim, obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, osim što omogućava bolje uvjete za obrazovanje i zdravstvenu zaštitu, dugoročno će utjecati na zaštitu okoliša kroz sve veće korištenje obnovljivih izvora energije, što će doprinijeti i značajnim ekonomskim uštedama.

U okviru sektora okoliša, posebna pažnja posvećena je poboljšanju kvalitete pružanja komunalnih usluga i unaprjeđenju komunalne infrastrukture. Ulaganje u vodovodnu i kanalizacijsku mrežu i smanjenje rizika po okoliš i zdravlje ljudi kroz integrirano upravljanje otpadom, doprinijet će boljem životnom standardu građana, ali i većoj mogućnosti za razvoj gospodarstva na urbanom i ruralnom području i privlačenje ulaganja.

Mjere kojima se planiraju postići ciljevi iz Plana gospodarenja otpadom Općine Mrkopalj za razdoblje 2018.-2023. godine odnose se na:

- provođenje izobrazno-informativnih aktivnosti (edukacija stanovništva o odvojenom prikupljanju otpadu, kompostiranju biootpada, smanjenju nastanka otpada, edukaciju gospodarskih subjekata o pravilnom postupanju s otpadom ...),
- nabavu nove komunalne opreme (vozila, spremnici, vrećice, komposter, čipovi za spremnike..),
- izgradnju sortirnice, kompostane i reciklažnog dvorišta za građevni otpad, pružanje usluge mobilnog reciklažnog dvorišta,
- usvajanje Odluke o načinu pružanja javne usluge prikupljanja MKO i BKO,
- izmjene Odluke o komunalnom redu, izmjene cjenika javne usluge i naplata javne usluge temeljem količine preuzetog MKO (sukladno Uredbi),
- uspostavu učinkovitog i kvalitetnog odvojenog prikupljanja otpada „od vrata do vrata“ na cjelokupnom području općine Mrkopalj,
- poticanje kućnog kompostiranja, odvojenog prikupljanja otpada i smanjenja nastanka otpada,
- provođenje zelene javne nabave za ustanove i tijela javne vlasti,
- uspostava kvalitetne i educirane službe komunalnog redarstva,
- vođenje točne evidencije o količinama otpada prikupljenim s područja Općine,
- nadzor područja Općine, uočavanje i sprječavanje nastanka „divljih odlagališta otpada“.

Postojeća cjelokupna komunalna infrastruktura na području Općine je nedovoljno izgrađena pri čemu se ponajviše ističu potrebe izgradnje sustava odvodnje, prometnog sustava, nogostupa,

biciklističkih staza, groblja i mrtvačnica, unaprjeđenje vodovodnog sustava te osiguranje dovoljnog broja parkirališnih mjesta. Uređenje prometne, komunalne i javne infrastrukture značajno utječe na poslovanje gospodarskih subjekata, razvoj turizma te na kvalitetu života svih stanovnika. Svjesna ove činjenice, Općina Mrkopalj kontinuirano ulaže u izgradnju, modernizaciju i sustavno održavanje nerazvrstanih cesta, poljskih puteva, cijevnih propusta i mostova.

Općina Mrkopalj planira u 2022. godini:

- tekuće i investicijsko održavanje Doma kulture u Mrkoplju, općinske zgrade u Mrkoplju i ostalih prostora u vlasništvu ili na korištenju Općine,
- prodaja zemljišta u k.o. Mrkopalj-Nova označenog kao:
 - 1177, zkul. 1662, površine 741 m² u k.o. Mrkopalj - nova
 - kupnja zemljišta u k.o. Mrkopalj-Nova, za potrebe sanjkališta
 - kčbr. 2035, zkul.br. 975 površine 1061m²
 - kčbr. 2038, zkulbr. 235, površine 549 m²
- redovno unošenje i ažuriranje podataka u Registar nekretnina Općine Mrkopalj.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 2: Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu	Mjera 2.1. Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj prometne i komunalne
	Mjera 2.2. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i zaštita okoliša
	Mjera 2.3. Kvalitetno prostorno planiranje i uređenje Općine

3. Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj

Osiguranje visoke razine kvalitete društvenih sadržaja cilj je svake jedinice lokalne samouprave kojeg je ista dužna ostvariti u okviru svojih materijalnih mogućnosti. Zadovoljenje potreba od javnog značaja provodi se putem financiranja i organiziranja različitih programa od strane Općine Mrkopalj i ostalih institucija. Ovim ciljem, Općina Mrkopalj nastoji podići kvalitetu i proširiti sadržaje unutar postojećeg sustava društvenih djelatnosti i razvoja civilnog sektora.

Ovaj prioritet odnosi se na uspostavu kvalitetnih socijalnih usluga na području Općine, odnosno brige o starijim i nemoćnim osobama čije će potrebe u budućnosti biti vjerojatno sve naglašenije. Realizacija navedenog prioriteta **osigurat će se izgradnjom doma za starije i nemoćne osobe te osmišljavanjem programa pomoći u kući starijim osobama.**

Nadalje, kvalitetna zdravstvena zaštita kao postavljeni prioritet obuhvaća osiguranje prostora za primarnu zdravstvenu zaštitu, organizaciju preventivnih zdravstvenih pregleda, osiguranje prostora za potrebne specijaliste te osiguravanje prostora za rad stručnjaku za osobe s posebnim potrebama i invaliditetnim osobama.

Civilno društvo podrazumijeva širu sferu društvenog života koja ne pripada niti državnom niti privatnom, profitnom sektoru. Ono znači aktivan odnos građanki i građana prema javnim službama i poslovima: od sudjelovanja u javnim raspravama u utjecaju na formiranje političke volje, preko konkretnih inicijativa usmjerenih na određene političke i pravne mjere, do preuzimanja dijela javnih poslova koji država i javne institucije ne mogu obaviti uopće, u potpunosti ili dovoljno kvalitetno. Organizacije civilnog društva ustrojene su u obliku udruga, zaklada i fundacija, privatnih ustanova, sindikata i neformalnih građanskih inicijativa. Općina Mrkopalj će u skladu sa svojim mogućnostima nastojati dati maksimalnu potporu raznim projektima civilnog društva, osigurati im prostor za rad, organizirati radionice i edukacije za predstavnike tog sektora te promovirati njihove aktivnosti.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 3: Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj	Mjera 3.1. Razvoj infrastrukture, programa i aktivnosti socijalnih usluga
	Mjera 3.2. Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite
	Mjera 3.3. Jačanje organizacija civilnog društva
	Mjera 3.4. Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i obogaćivanje kulturnih sadržaja

4. Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture

Za unaprjeđenje odgoja i obrazovanja potrebno je osigurati uvjete rada koji su neophodni za pružanje kvalitetnih usluga korisnicima programa odgoja i obrazovanja. U okviru ovog cilja definirane su mjere koje će unaprijediti dostupnost i kvalitetu odgoja i obrazovanja, unaprijediti kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija, unaprijediti formalno stečeno obrazovanje kroz programe cjeloživotnog učenja te poticati obrazovanje u cilju olakšanja stjecanja novih znanja, vještina i sposobnosti posebno marginaliziranih skupina stanovništva. Vrlo je važan osobni i profesionalni razvoj stanovnika Općine koji dakle, treba temeljiti na cjeloživotnom učenju, ali i na potrebama tržišta rada.

Mladi predstavljaju pokretačku snagu svakog društva i neizostavan su segment razvoja. No, ruralne sredine, pa tako i općina Mrkopalj, suočene su s trendom odlaska mladih u veće urbane sredine i inozemstvo. Na odlazak mladih utječu brojni socioekonomski čimbenici kao što je manjak kulturnih, športskih i zabavnih sadržaja, stoga je potrebno poduzeti sve raspoložive aktivnosti kako bi se mlade zainteresiralo i potaknulo na sudjelovanje u razvoju Općine te na aktivizam u promicanju i zagovaranju interesa, prava i potreba mladih na lokalnoj razini. Od velike važnosti je osvijestiti mlade da su i oni važan dio lokalne zajednice koji svojim idejama, znanjima i proaktivnošću mogu značajno doprinijeti razvoju lokalne zajednice, kao i podizanju razine kvalitete života u zajednici.

Suvremeni razvojni trendovi i način življenja zahtijevaju dodatna ulaganja u društveni aspekt života Općine te je stoga potrebno poticati i osmišljavati nove programe i sadržaje, razviti nove sportsko-rekreativne sadržaje namijenjene svim dobnim skupinama, uključiti sport i kulturu u turističku ponudu, a posebno obogatiti društvene sadržaje namijenjene djeci i mladima. Stoga, općina Mrkopalj planira kontinuirano ulagati u dječja i športska igrališta, razvoj novih sportsko-rekreacijskih i društvenih sadržaja te poduzeti aktivnosti za očuvanje postojećih sportsko-rekreacijskih sadržaja od uništavanja, posebice dječjih igrališta (zbog redovite upotrebe, utjecaja vremenskih neprilika, korozije te vandalizma).

Kako je društvena infrastruktura usmjerena prema podizanju standarda i kvalitete života svih stanovnika, potrebe ulaganja u ovaj dio infrastrukture čine važan segment razvoja Općine. Stoga je predloženim prioritetom obuhvaćeno izgradnja, unaprjeđenje i adaptacija javnih i društvenih objekata koji služe za okupljanje zajednice.

PRIORITET	MJERE
PRIORITET 4: Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture	Mjera 4.1. Izgradnja i unaprjeđenje osnovnoškolske infrastrukture i programa
	Mjera 4.2. Unaprjeđenje uvjeta i organizacije rada predškolskih ustanova
	Mjera 4.3. Razvoj i unaprjeđenje sportsko-rekreacijskih sadržaja i infrastrukture
	Mjera 4.4. Izgradnja i održavanje objekata i uređaja u vlasništvu Općine

4. POPIS MJERA ZA PROVEDBU ODABRANIH POSEBNIH CILJEVA S KLJUČNIM AKTIVNOSTIMA I PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA REZULTATA

U ovome poglavlju razrađene su mjere koje uz opis i ključne aktivnosti sadrže precizno definirane korisnike, očekivane rezultate, razdoblje provedbe te indikatore za vrjednovanje razine doprinosa pojedine mjere konkretnom prioritetu.

4.1. Mjere za razvoj konkurentnog gospodarstva temeljenog na turizmu visoke dodane vrijednosti

PRIORITET 1.	Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljnog na turizmu visoke dodane vrijednosti
MJERA 1.1.	Razvoj i unaprjeđenje turističke infrastrukture i sadržaja
CILJ MJERE:	Poboljšati kvalitetu infrastrukturnih turističkih kapaciteta. U okviru ove mjere predviđena su ulaganja u projektiranje, izgradnju, rekonstrukciju i opremanje objekata za pružanje turističkih usluga te pratećih sadržaja.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none">• Sufinanciranje rada turističkog ureda• Manifestacija Art Fest• Nabava turističke signalizacije• Uređenje arheološkog nalazišta• Uređenje bunara Sunger
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena turistička infrastruktura, kreirana turistička ponuda Općine obogaćena raznim sadržajima, povećan broj dolazaka turista/posjetitelja, otvorena radna mjesta.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none">• Postotak završenosti projekta uređenja arheološkog nalazišta• Postotak završenosti projekta uređenja bunara Sunger
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

4.2. Mjere za zelenu i energetska tranziciju kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu

PRIORITET 2.	Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu
---------------------	--

MJERA 2.1.	Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj prometne i komunalne
CILJ MJERE:	Visokim stupnjem izgrađenosti komunalne i prometne infrastrukture, zadovoljit će se civilizacijske potrebe stanovništva, potaknuti će se brži i intenzivniji gospodarski razvoj, zadržati stanovništvo i potaknuti novo naseljavanje, te stvoriti nužne pretpostavke za investiranje na području Općine, što dovodi do povećanja zaposlenosti.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja sustava odvodnje i sanacija vodovodne mreže Sunger – Mrkopalj • Izgradnja komunalne infrastrukture – nerazvrstane ceste • Izgradnja komunalne infrastrukture – javna rasvjeta • Izgradnja komunalne infrastrukture – javne površine • Izgradnja ceste u poslovnoj zoni • Održavanje komunalne infrastrukture (ceste, rasvjeta, javne površine, groblja)
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Povećan standard infrastrukturnog sustava Općine, unaprijeđena komunalna i prometna infrastruktura Općine.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak izgrađenosti sustava odvodnje • Postotak izgrađenosti ceste u poslovnoj zoni • Broj postavljenih novih energetske tijela javne rasvjete
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 2.	Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu
MJERA 2.2.	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i zaštita okoliša
CILJ MJERE:	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom uspostavom zelenih otoka, postavljanjem spremnika za posebne vrste otpada, sanacijom divljih odlagališta, te podizanjem razine svijesti stanovnika o potrebi selektiranja i recikliranja otpada.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Komunalne usluge • Sterilizacija kućnih ljubimaca • Gospodarenje otpadom • Izgradnja pretovarne stanice Savić laz • Nabava spremnika za otpad
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj

OČEKIVANI REZULTATI:	Razvijen i unaprijeđen sustav zbrinjavanja otpada, unapređena razina zaštite okoliša.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj nabavljenih spremnika za odvojeno prikupljanje otpada • Broj steriliziranih kućnih ljubimaca • Postotak izgradnje pretovarne stanice Sović Laz
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 2.	Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu
MJERA 2.3.	Kvalitetno prostorno planiranje i uređenje Općine
CILJ MJERE:	Prostorno urediti i izgraditi Općinu ulaganjem u održavanje zgrada u vlasništvu Općine i kvalitetnom planiranju prostora na području Općine.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema i provođenje projekata • Izrada Urbanističkog plana uređenja središnjeg naselja Mrkopalj • Otkup zemljišta • Izrada 3. Izmjena i dopuna Prostornog plana • Državna geodetska izmjera
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Prostorno izgrađena i uređena Općina.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak izrađenosti Urbanističkog plana uređenja središnjeg naselja Mrkopalj • Broj pripremljenih i provedenih projekata
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

4.3. Mjere za unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj

PRIORITET 3.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 3.1.	Razvoj infrastrukture, programa i aktivnosti socijalnih usluga
CILJ MJERE:	Razvijati nove socijalne usluge u zajednici, kao i održati postojeće, a koje se odnose na usluge usmjerene prema mladima, starim i nemoćnim osobama te svim socijalno ugroženim skupinama. Unaprijediti sustav socijalnih usluga za svakog korisnika i društva u cjelini. Podizanje svijesti o važnosti djelovanja u okviru lokalne zajednice, a radi

	podizanja razine blagostanja društva i smanjenja razine socijalno potrebitih.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Naknada štete i ostale naknade • Socijalna skrb • Novčana pomoć socijalno ugroženim kućanstvima • Potpora za novorođeno dijete • Potpora obiteljima 3+ djeteta • Pomoć za ogrjev • Program Pomoć u kući • Darovi za Svetog Nikolu • Pomoć Crvenom križu • Pomoći kućanstvima u naravi
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj, Primorsko-goranska županija
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđen sustav socijalne zaštite i poboljšani uvjeti pružanja socijalnih usluga. Unaprijeđena kvaliteta života starijima i nemoćnima, osobama s invaliditetom, socijalno ugroženim obiteljima i mladima.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj socijalno ugroženih kućanstava koje primaju novčanu pomoć • Broj korisnika koji primaju subvenciju za nabavu ogrjeva • Broj dodijeljenih potpora za novorođeno dijete
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 3.	Unaprijeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 3.2.	Unaprijeđenje sustava zdravstvene zaštite
CILJ MJERE:	Cilj mjere je postići veću razinu opremljenosti i uključenosti svih dionika u sferama djelovanja zdravstvene zaštite stanovnika. Pod tim se podrazumijeva povećanje razine zdravstvene zaštite stanovnika povećanjem zdravstvenog i socijalnog standarda objekata, opreme i vozila, kvalitetnijom i boljom organizacijom te većom dostupnosti i većom kvalitetom zdravstvenih usluga.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Javne potrebe u zdravstvu • Sufinanciranje troškova stanovanja liječnika
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena kvaliteta rada i dostupnost usluga u zdravstvenoj djelatnosti.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zdravstvenih usluga dostupnih u zgradi ambulante
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 3.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 3.3.	Jačanje organizacija civilnog društva
CILJ MJERE:	Jačanje struktura civilnog društva te kapaciteta organizacija civilnog društva. Svojim djelovanjem organizacije civilnog društva mogu doprinijeti rješavanju problema u lokalnom okruženju u sektoru mladih, djece, socijalne skrbi, ekologije, kulture, zaštite socijalno osjetljivih skupina u društvu te kroz neformalne edukacije promovirati cjeloživotno učenje.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Sufinanciranje rada udruga
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Ojačana sposobnost i uloga organizacija civilnog društva.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj udruga koje dobivaju financijsku potporu općine
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 3.	Unaprjeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj
MJERA 3.4.	Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i obogaćivanje kulturnih sadržaja
CILJ MJERE:	Obogatiti i unaprijediti kulturni život na području Općine organiziranjem raznih manifestacija i dodjelom financijske i stručne pomoći organizacijama civilnog društva u njihovim aktivnostima i radu.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Financiranje udruga u kulturi • Sufinanciranje kazališnih gostovanja • Sufinanciranje obnove sakralnih objekata
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Putem raznih manifestacija, financijske pomoći Općine, obnovom sakralnih objekata i provođenjem projekata za unaprjeđenje kulturnih objekata, unaprijeđen kulturni život stanovnika.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj obnovljenih sakralnih objekata • Broj organiziranih kulturnih manifestacija
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

4.4. Mjere za unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture

PRIORITET 4.	Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture
MJERA 4.1.	Izgradnja i unaprjeđenje osnovnoškolske infrastrukture i programa
CILJ MJERE:	Unaprijediti osnovnoškolsku odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija kako bi bile u mogućnosti zadovoljiti pedagoške standarde, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina te promjenama na tržištu rada.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Javne potrebe u prosvjeti • Financiranje aktivnosti osnovne škole • Sufinanciranje rada asistenta u osnovnoj školi • Nagrade učenicima osnovne škole • Sufinanciranje radnih bilježnica osnovnoškolcima • Sufinanciranje izleta učenicima osnovne škole
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena infrastruktura i kvaliteta rada osnovnoškolskih odgojno-obrazovnih institucija, zadovoljeni pedagoški standardi, te doprinos stjecanju novih znanja i vještina kod djece
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj učenika kojima se sufinanciraju radne bilježnice • Broj učenika kojima se sufinancira izlet
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 4.	Unaprjeđenje sustava brige o djeci, mladima i obiteljima razvojem kvalitetne odgojno-obrazovne i društvene infrastrukture
MJERA 4.2.	Unaprjeđenje uvjeta i organizacije rada predškolskih ustanova
CILJ MJERE:	Unaprijediti predškolsku odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada dječjeg vrtića, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Podružnica predškolskog odgoja • Financiranje usluga dječjeg vrtića za polaznike
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj

OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđena infrastruktura i kvaliteta rada predškolskih odgojno-obrazovnih institucija, zadovoljeni pedagoški standardi, te doprinos stjecanju novih znanja i vještina kod djece
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj djece kojima se financira usluga dječjeg vrtića
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 4. Unaprijeđenje kvalitete života za sve stanovnike općine Mrkopalj	
MJERA 4.3.	Razvoj i unapređenje sportsko-rekreacijskih sadržaja i infrastrukture
CILJ MJERE:	Unaprijediti sportsko-rekreacijsku infrastrukturu i sadržaje na području Općine, doprinijeti unapređenju sportskih aktivnosti lokalnog stanovništva, omogućiti kvalitetno provođenje slobodnog vremena (posebice mladih), osigurati uvjete za zdrav i aktivan život te stvaranje izvanškolskih aktivnosti djece i mladih.
AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Sufinanciranje rada sportskih društava • Održavanje SRC Čelimbaša • Održavanje SRC Zagamajna • Izgradnja sportsko-rekreativnog centra Zagamajna
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Unaprijeđeni sportsko-rekreacijski sadržaji dostupni svima, poboljšana kvaliteta života svih stanovnika Općine, obogaćena turistička ponuda Općine, promoviran zdrav način života.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih sportskih manifestacija i natjecanja • Postotak izgrađenosti sportsko-rekreacijskog centra Zagamajna
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

PRIORITET 4. Zelena i energetska tranzicija kroz održivo upravljanje i kvalitetnu i održivu javnu i komunalnu infrastrukturu	
MJERA 4.4.	Izgradnja i održavanje objekata i uređaja u vlasništvu Općine
CILJ MJERE:	Izgraditi nove i urediti postojeće objekte u vlasništvu Općine s ciljem osiguranja kvalitetnijeg života stanovništva Općine.

AKTIVNOSTI:	<ul style="list-style-type: none"> • Upravljanje i održavanje općinske imovine • Održavanje WiFi 4EU • Izgradnja i uređenje građevinskih objekata i ostale nefinancijske imovine • Dodatna ulaganja u Vatrogasni dom Sunđer • Dodatna ulaganja u zgradu Doma zdravlja • Dodatna ulaganja u zgradu Doma kulture • Izgradnja stanova u prostoru iznad trgovine Krk • Nabava sustava video nadzora • Izrada grobnica
NOSITELJ:	Općina Mrkopalj
OČEKIVANI REZULTATI:	Kvalitetnija i učinkovitija općinska uprava, uređeni i energetski obnovljeni objekti u vlasništvu Općine, povećana kvaliteta života stanovništva.
INDIKATORI:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj izgrađenih stanova u prostoru iznad trgovine Krk • Broj zgrada na području Općine na kojima su provedena ulaganja
RAZDOBLJE PROVEDBE:	2021.-2025.

5. Doprinos mjera ciljevima UN-ovog Programa za održivi razvoj do 2030. godine

U ovome poglavlju prikazan je doprinos mjera ciljevima iz Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. godine (SDG).

NAZIV MJERE	DOPRINOS CILJU UN – ovog PROGRAMA ZA ODRŽIVI RAZVOJ DO 2030. GODINE
1. Mjera: Unaprjeđenje sektora poljoprivrede i malog gospodarstva	<p>SDG 2 Iskorijeniti glad, osigurati dostatne količine hrane i bolju prehranu te promicati održivu poljoprivredu</p> <p>Doprinos SDG-u 2: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi osigurati infrastrukturne pretpostavke za razvoj poljoprivrednih djelatnosti, smanjiti negativne učinke poljoprivredne proizvodnje na okoliš i povećati poljoprivredne parcele. Također, poticanjem ekološke poljoprivredne proizvodnje Općina će unaprijediti kvalitetu života i održivi gospodarski razvitak općine, jačati konkurentnost poljoprivrednih proizvoda i proizvođača.</p>

2.	Mjera: Razvoj i unaprjeđenje turističke infrastrukture i sadržaja	N/P
3.	Mjera: Unaprjeđenje kvalitete života kroz razvoj prometne i komunalne	<p>SDG 6 Osigurati dostupnost i održivo upravljanje vodama te zdravstvene uvjete za sve</p> <p>Doprinosi SDG-u 6: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi kroz unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih i industrijskih voda unaprijediti, očuvati i održivo koristiti vodne resurse, postići gospodarski opravdani stupanj zaštite stanovništva i materijalnih sredstava.</p> <p>SDG 9 Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije</p> <p>Doprinosi SDG-u 9: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi poboljšati kvalitetu i stanje postojeće prometne infrastrukture i izgraditi novu infrastrukturu te tako utjecati na ravnomjeran razvoj cijele Županije, omogućiti bolju prometnu povezanost Općine sa ostatkom Županije, ali i Hrvatske. Također, cilj je osigurati veću sigurnost u prometu i povećati kvalitetu života stanovnika.</p>
4.	Mjera: Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom i zaštita okoliša	<p>SDG 12 Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje</p> <p>Doprinosi SDG-u 12: Ovom mjerom, Općina želi i stvoriti infrastrukturne i institucionalne uvjete koji će omogućiti kvalitetno gospodarenje otpadom. Također, želi i senzibilizirati javnost o održivom razvoju i zaštiti okoliša te integriranju načela u svakodnevni život, na taj način smanjiti količinu otpada u nastajanju.</p> <p>SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima</p> <p>Doprinosi SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi i smanjiti negativan utjecaj na okoliš, s posebnom pažnjom na kvalitetu zraka i gospodarenje otpadom na lokalnoj i drugim razinama.</p>
5.	Mjera: Kvalitetno prostorno planiranje i uređenje Općine	<p>SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima</p> <p>Doprinosi SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju i kapacitete za participativno, integrirano i održivo planiranje i upravljanje naseljima.</p>

6.	Mjera: Nabava dugotrajne imovine i izgradnja iste	N/P
7.	Mjera: Razvoj infrastrukture, programa i aktivnosti socijalnih usluga	<p>SDG 3 Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina</p> <p>Doprinos SDG-u 3: Općina Mrkopalj ovom mjerom želi osigurati veću dostupnost i kvalitetu zdravstvenih i socijalnih usluga.</p>
8.	Mjera: Unapređenje sustava zdravstvene zaštite	<p>SDG 3 Osigurati zdrav život i promicati blagostanje svih ljudi svih starosnih skupina</p> <p>Doprinos SDG-u 3: Općina Mrkopalj ovom mjerom želi osigurati veću dostupnost i kvalitetu zdravstvenih i socijalnih usluga.</p>
9.	Mjera: Jačanje organizacija civilnog društva	N/P
10.	Mjera: Unapređenje kulturne infrastrukture i obogaćivanje kulturnih sadržaja	<p>SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima</p> <p>Doprinos SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi zaštititi, njegovati i obnoviti kulturnu baštinu.</p>
11.	Mjera: Izgradnja i unapređenje osnovnoškolske infrastrukture i programa	<p>SDG 4 Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima</p> <p>Doprinos SDG-u 4: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi unaprijediti odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija kako bi bile u mogućnosti zadovoljiti pedagoške standarde, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina te promjenama na tržištu rada.</p>
12.	Mjera: Unapređenje uvjeta i organizacije rada predškolskih ustanova	<p>SDG 4 Osigurati uključivo i pravedno obrazovanje i promicati prilike za cjeloživotno učenje svim ljudima</p> <p>Doprinos SDG-u 4: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi unaprijediti odgojno-obrazovnu infrastrukturu i kvalitetu rada odgojno-obrazovnih institucija kako bi bile u mogućnosti zadovoljiti pedagoške standarde, odgovoriti potrebama djeteta, pridonijeti stjecanju novih znanja i vještina te promjenama na tržištu rada.</p>

<p>13. Mjera: Razvoj i unapređenje sportsko-rekreacijskih sadržaja i infrastrukture</p>	<p>SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima</p>
<p>Doprinos SDG-u 11: Ovom mjerom Općina Mrkopalj želi unaprijediti infrastrukturne uvjete za sport i rekreaciju građana kao i turista te ponuditi kvalitetan sportsko-rekreativan sadržaj te osigurati najmlađim stanovnicima Općine adekvatne uvjete te kvalitetna i sigurna mjesta za igru i druženje.</p>	
<p>14. Mjera: Izgradnja i održavanje objekata i uređaja u vlasništvu Općine</p>	<p>SDG 11 Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima</p>
<p>Doprinos SDG-u 11: Ovom mjerom Općina želi unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju i kapacitete za participativno, integrirano i održivo planiranje i upravljanje naseljima.</p>	

6. Okvir za praćenje i izvještavanje o provedbi Programa

Praćenje provedbe ovoga programa organizirano je sukladno odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH. Kako bi se osigurala što učinkovitija provedba Programa iznimno je važno kontinuirano pratiti, vrednovati i izvještavati o provedbi iste. Kroz proces kontinuiranog praćenja prikupljaju se ostvareni pokazatelji provedbe Programa koji prikazuju napredak realizacije planiranih aktivnosti u odnosu na željene ishode, potrebne resurse i predviđene rokove.

Praćenje i izvještavanje o provedbi Programa odvijat će se kontinuirano tijekom čitavog razdoblja na koje se Program odnosi. Jedinica lokalne samouprave polugodišnje i godišnje izvješćuje putem lokalnog koordinatora, kojeg određuje izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave, regionalnog koordinatora i Koordinacijsko tijelo o provedbi provedbenog programa. Prva izvješća o provedbi Programa podnose se do 31. siječnja 2022. godine. U okviru sustava praćenja i izvještavanja o provedbi, nadležni upravni odjel Općine koordinirat će među ostalim upravnim odjelima i ustrojstvenim jedinicama Općine, prikupljanje, obradu, analizu i pohranu informacija, podataka i pokazatelja, te na osnovu istih izraditi izvješće.

Izvješće o provedbi Programa sadržavat će prikaz utrošenih financijskih sredstava odnosno realizacije definiranih strateških ciljeva, prioriteta i mjera. Sastavni dio izvješća sadržavat će i prikaz izvršenja kapitalnih razvojnih projekata planiranih ovim Provedbenim programom za predmetno razdoblje s informacijama o utrošenim sredstvima, izvorima njihova financiranja, ostvarenim rezultatima provedbe istih, te doprinos njihova ostvarenja pojedinom strateškom cilju/prioritetu/mjeri.

Prilog 1. Terminski plan provedbe mjera i okvir za praćenje

Xls tablica.